

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Företagsekonomiska Institutionen

Vart tar dina pengar vägen? –

En studie av hur den aktuella ekonomiska situationen är för de fyra största svenska bankerna idag.

Kandidat- Magisteruppsats i Företagsekonomi

Extern redovisning

Höstterminen 2011

Handledare: Gunnar Rimmel

Författare:

Camilo Gutiérrez Alfaro⁷⁸

Rima Gorgis Warda⁸⁸

Förord

Vi vill börja med att tacka vår handledare Gunnar Rimmel för hans intresse och uppmuntrande goda stöd under uppsatsskrivandet.

Vidare vill vi tacka för de föreläsningstillfällen som inspirerat oss i att välja uppsatsområde.

Vi vill också tacka de personer som vänligt bidragit med sin tid för uppsatsens färdigställande.

Göteborg, januari 2012

Camilo Gutiérrez Alfaro

Rima Gorgis Warda

#

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Extern redovisning, Kandidat och Magisteruppsats, HT 2011

Författare: Gutiérrez Alfaro Camilo & Gorgis Warda Rima

Handledare: Gunnar Rimmel

Titel: Vart tar dina pengar vägen? - En studie av hur den aktuella ekonomiska situationen är för de fyra största svenska bankerna idag.

Bakgrund och Problem: I Sverige, liksom i många andra länder ingrep regeringar och myndigheter för att sätta in åtgärder och garantier för att lindra effekten av finanskrisen. Innan dess hann det dock få förödande och långtgående konsekvenser för många då det i krisens spår blev fallande börser och ökade priser på olja, gas och bostäder och i synnerhet många i USA fick gå från hus och hem.

Syfte: Uppsatsen syftar till att undersöka hur den aktuella ekonomiska situationen för de fyra största svenska bankerna ser ut i dag. Undersökningen ämnar undersöka hur de fyra största svenska bankerna påverkats av nyckeltal. Studien avser även att studera hur avkastningskravet på lån ser ut. Undersökningen kommer att belysa effekter och resonera kring den övergripande forskningsfrågan och de två frågeställningarna som nämnts ovan.

Avgränsningar: Uppsatsen handlar om de fyra största svenska bankerna, Handelsbanken, Nordea, SEB och Swedbank. Studien är avgränsad genom att den endast analyserar den aktuella ekonomiska situationen och hur de fyra svenska bankerna har påverkats av den. Dessutom är det intressant att utreda hur de finansiella nyckeltalen har bidragit till bankernas lönsamhet i samband med de olika avkastningskraven som ställts till låntagarna.

Metod: Uppsatsen har i huvudsak ett kvalitativt angreppssätt. Data har insamlats från bankernas årsredovisningsrapporter, vilket har bidragit till uppsatsens problemformulering.

Resultat och slutsatser: De största svenska bankerna befinner sig i dagsläget i en relativt stabil ekonomisk situation. De har också förbättrat sina positioner vad gäller valutafinansieringen. Samtidigt har bankerna stärkt sitt kapital och ökat sina kapitalnivåer. Finansinspektionen och Riksbanken har ställt krav på att svenska banker ska ha en starkare positionering än vad fallet varit tidigare.

Förslag till fortsatt forskning: Det vore intressant att genomföra vidare forskning och då intervjua bankernas ledning om deras syn på hur de svenska bankerna lyckats klara finanskrisen. Därigenom skulle även deras perspektiv bidra till att få en helhetsbild. En annan intressant tanke är att undersöka hur bankerna skulle hanterat situationen om den svenska staten inte hade stöttat med finansieringen. Det skulle också vara intressant att studera andra nyckeltal och olika riskfaktorer som påverkar den finansiella bankmarknaden i Sverige och jämföra med andra länder på internationell nivå.

Nyckelord: Ekonomisk situation, bankernas nyckeltal, kreditförluster, räntemarknaden, likviditetsrisk, kapitaltäckningsgrad, kreditförlustnivån, räntabilitet på total kapital, räntabilitet på eget kapital, primärkapital samt K/ I-tal.

Förkortningar

BNP- Bruttonationalprodukt

CEBS- Committee of European banking Supervisors

EU- European Union

LBF- Lag om bank- och finansieringsrörelse.

IASB- International Accounting Standards Board

IRK- Intern risk klassificeringsmetod.

IMF- International Monetary Fund

SEB- Skandinaviska enskilda banken AB

SNS- Studieförbundet Näringsliv och Samhälle

FI- Finansinspektionen

SOU- Statens offentliga utredningar

Innehållsförteckning

1. INLEDNING 7

- 1.1 Bakgrund 7
- 1.2 Problemdiskussion 8
- 1.3 Frågeställning 9
- 1.4 Syfte 9
- 1.5 Avgränsningar 9
- 1.6 Disposition 10

2. METOD 11

- 2.1 Val av metod 11
- 2.2 Databaser och sökord 11
- 2.3 Urval 11
- 2.4 Studiens genomförande 12
- 2.5 Validitet 12
- 2.6 Reliabiliteten 12
- 2.7 information från årsredovisningar 12

3. REFERENSRAMEN 13

- 3.1 Implementering av Basel II i det finansiella bank systemet 13
- 3.2 Bankernas årsredovisningar 13
- 3.3 Redovisningsprinciperna i finanskrisen 13
- 3.4 Definition av Finanskrisen 14
- 3.5 Bankerna på den finansiella marknaden 14
  - 3.5.1 Bankernas verksamhets risker 15
  - 3.5.2 Reglering av bankernas verksamhets risk 15
  - 3.5.3 Kreditrisk 17
  - 3.5.4 Ränterisken 17
  - 3.5.5 Marknadsrisker 18
  - 3.5.6 Räntemarknaden 18
  - 3.5.7 Likviditetsrisk 19
  - 3.5.8 Mätning av lönsamhet och Totalrisk 19
- 3.6 Bankernas viktiga nyckeltal 19
  - 3.6.1 Kapitaltäckningsgraden 20
  - 3.6.2 Kreditförlustnivå 20
  - 3.6.3 K/I-talet 21
  - 3.6.4 Räntabilitet på totalt kapital 21
  - 3.6.5 Räntabilitet på eget kapital 21

3.6.6 Primärkapital 22

4. EMPIRI 23

4.1 Hur ser den svenska bankmarknaden ut? 23

4.1.1 Handelsbanken 23

4.1.2 Nordeabanken 23

4.1.3 SEB 24

4.1.4 Swedbank 24

4.2 Bankernas resultaträkning 24

4.3 Bankernas balansräkning 24

4.4 Kreditförluster 24

4.4.1 Handelsbankens kreditförluster 25

4.4.2 Nordeas kreditförluster 25

4.4.3 SEB:s kreditförluster 26

4.4.4 Swedbanks kreditförluster 27

4.5 Den ekonomiska situationen för de fyra svenska bankerna 28

4.6 Bankernas egna nyckeltalsdefinition 29

5. ANALYS 31

5.1 Hur ser den Svenska bankmarknaden ut idag? 31

5.2 Bankernas resultat och balansräkningar 32

5.3 Bankernas kreditförluster 33

5.4 Bankernas ekonomiska situation idag 33

5.5 Bankernas viktiga Nyckeltal 34

6. SLUTSATS 37

7. AVSLUTANDE DISKUSSION 40

7.1 Förslag till vidare forskning 40

8. KÄLLFÖRTECKNING 42

Bilaga 1 Bankernas ekonomisk situation 47

Definitioner 48

1. INLEDNING

Det inledande kapitlet börjar med val av ämne samt en redogörelse för uppsatsens bakgrund följt av en diskussion kring den problematik som leder fram till formuleringar av arbetets frågeställningar och syfte. Vidare presenteras avgränsningar och uppsatsens fortsatta disposition.

1.1 Bakgrund

De kapitalkrav som bankerna har idag är ett resultat av hur finansiella kriser påverkat dem och samhället. Kraven förväntas leda till förbättringar och stabilitet. Riksbanken (2011) beskriver hur viktigt det är att ha ett välfungerande banksystem. Regelverken för banksystemen har behövt förstärkas för att reducera/minimera risker i den finansiella sektorn.

Vredin, Brännlund, Ljungqvist, Strömberg och Wallgren (2011) beskriver vikten av att bankerna ska ha en bättre likviditet. Därför behöver man ställa hårdare krav på bankerna. Genom regleringar kan BNP då också komma att påverkas positivt. Om bankerna får en bättre likviditet höjs bankernas kapitalkostnader och det gynnar hushåll och företag med lägre räntenivåer.

Franzén (2011) kritiserar kraven på avkastning och skriver att storbankernas avkastningskrav på 15 procent av eget kapital är orimligt, som han kallar för ”ohållbara krav på utdelning och avkastning bland svenska banker. Det vore bättre om företagen istället ökar sina investeringar inom ramen för affärsidén till en rimlig avkastning för att möta ägarnas krav tvingas bankcheferna ta alltför stora risker”. Den finansiella krisen som försvagat världens finansiella ekonomi började i mitten av år 2007 med nedgångar i värdet på bolån och värdepapper. Dessutom hade detta en stor inverkan på balansräkningarna för stora finansiella institutioner. Krisen intensifierades efter att den amerikanska investmentbanken Lehman Brothers på Wall Street i New York gick i konkurs, det vill säga kollapsade, i september 2008. Upprinnelsen till denna konkurs har flera komponenter men en är att amerikanska kreditinstitut kraftigt missbedömde kreditrisken hos hushåll med svag betalningsförmåga. En del av de så kallade subprime-lånen hade också gjorts om och sålts vidare vilket gjorde situationen svår att överblicka. Detta resulterade i att köpare inte hade full kontroll på riskerna med sina köp. Lehman Brothers konkurs satte banksystemet i gungning och det utbröt en storskalig förtroendekris som också drabbade Sverige. Bankernas villighet att låna till varandra minimerades.

I Sverige, liksom i många andra länder ingrep regeringar och myndigheter för att sätta in åtgärder och garantier för att lindra effekten av finanskrisen. Trots detta hann det under tiden få förödande och långtgående konsekvenser för många då det i krisens spår blev fallande börser och ökade priser på olja, gas och bostäder, där i synnerhet många i USA fick gå från hus och hem (Word Trade report, 2009).

I en artikel, som publicerades i Ekonomifakta år 2008, rapporterade skribenten att en del av den världsomfattande bankkrisen har sin grund i en ”våldsam expansion av utlåning över hela världen under det senaste decenniet”. Författaren beskriver att detta är ett resultat som härleds från den förra lågkonjunkturen i början av 2000-talet då det var en IT- och telecomkrasch. Framförallt, säger författaren, var orsaken att den amerikanska centralbanken hållit styrräntorna låga efter det. Man tog inte situationen på allvar då man såg att inflationen höll nere priserna på många varor. Den världsomfattande handeln ökade konkurrensen och många företag placerade sin tillverkning utomlands, till nya marknader som hade potential med billigare arbetskraft och lägre tillverkningskostnader.

Vilka konsekvenser i Sverige fick Lehmankonkursen? Riksgälden i samråd med Riksbanken fattade beslut om olika åtgärder för att den svenska penning- och obligationsmarknadens funktionssätt skulle underlättas. För att möta den ökade efterfrågan på statspapper emitterades extra emissioner av statsväxlar. Innan den finansiella krisen låg den så kallade bostadsspreaden på 0,2-0,4 procentenheter. Kraftigt ökade kreditspreadar blev konsekvensen i Sverige och differensen mellan bostadsobligationer och statsobligationer steg till som mest 1,7 - 2,0 procentenheter. Bostadsinstitut och företag utanför den finansiella sektorn hade nu svårt att finansiera sig på kapitalmarknaden och nödgades till att utnyttja sina dyrare kreditfaciliteter i bankerna. Kaupthing Bank Sverige AB fick av Riksbanken vid denna tidpunkt likviditetsstöd. Denna åtgärd gjordes för att skydda den finansiella stabiliteten i Sverige men också för att förtroendet för det svenska banksystemet skulle upprättas (Penningpolitikrapport, 2011).

1.2 Problemdiskussion

Vredin (2011) skriver i en gästkrönika i "Svensk Bankförening" att "världsekonomin 2008-2009 drabbades av den största nedgången sedan depressionen på 1930-talet." Trots turbulensen i världen har det svenska banksystemet klarat krisen bra jämfört med andra länder även om bland annat utlåningen till de baltiska länderna blev ett problem att hantera. Krisen fick ändå stora ekonomiska följder inom den finansiella sektorn. Bankerna hade tagit stora risker och på något sätt måste detta styras upp med statens goda minne och hjälp. Ett sätt att styra upp förhållandena var att ha en effektivare kontroll över bankernas skuldsättning genom högre kapitalkrav. Effekten av detta kan dock leda till att verksamheter förläggs till länder utanför Europa som då förlorar värdefullt kapital som kunde använts till utveckling av verksamheterna.

De senaste åren har varit problemfyllda för världens finanssektor med stora förluster till följd. Från USA spred sig oron över världen när det uppdagades att den finansiella sektorn var högt skuldsatt. Krafttag var motiverat från myndigheter och regeringar att ingripa och förhindra att världsekonomin kraschade. Genom en samordnad finans- och penningpolitik kunde ekonomin börja återhämta sig långsamt med början under 2009. Allt var inte frid och fröjd då oron inte var stillad på grund av att man såg en ljusning. Man kunde se att denna oro också i början av 2010 märktes på obligationsmarknaden. Många frågade sig om det gjordes tillräckliga ansträngningar från politiskt håll för att ekonomin skulle stabiliseras och bankerna kunna hantera skuldproblematiken. Även under 2011 har denna ifrågasatts vilket inte minst märkts genom finansiella kriser i några av Europas länder som lett till ökat tvivel om det går att lösa dessa med nationell- och EU-politik (Penningpolitik, 2011).

Den ökade oron under 2011 ledde till att aktiekurserna föll runt om i världen. Dock inte i samma omfattning som rådde från augusti 2007 till februari 2009. En fördel på den svenska marknaden är att de svenska bankerna har en begränsad handel framförallt inom Norden och man har därigenom kunnat minska riskerna och öka sin motståndskraft när det gäller att klara av krisen. (Finansiell stabilitet, 2010:2).

1.3 Frågeställning

Bankerna i världen har varit inblandade i finanskriser under de senaste åren. Orsakerna eller effekterna beror på kreditförluster och obetalda fordringar bland annat. I Sverige, liksom i många andra länder ingrep regeringen och myndigheter för att sätta in åtgärder och garantier för att lindra effekten av finanskrisen. Av intresse är att undersöka hur de fyra största svenska bankerna har lyckats ta sig ur kriserna. Uppsatsens bakgrund, problemdiskussion och bankernas egna bedömningar leder fram till uppsatsens övergripande forskningsfråga som inleder med en följande motivering samt delfrågor.

Hur är den aktuella ekonomiska situationen för de fyra största svenska bankerna i dag?

När det blir en finansiell kris får bankerna ökat fokus på sig. Detta får naturligtvis stor uppmärksamhet i media som lägger stor vikt på att informera om situationen. Detta ger effekten att en förtroendekris för bankerna uppstår och bankspararna och andra aktörer på finansmarknaden riskerar att förlora ekonomiskt.

Delfrågor:

- **Hur har de fyra största svenska bankerna påverkats av nyckeltal?**

Eftersom bankernas verksamhet påverkas av finanskriser och bankerna redovisar årsresultaten med bland annat formen av nyckeltal ger dessa en hel del information som vi kan analysera och dra slutsatser av.

- **Hur ser avkastningskravet på lån ut?**

Nya krav som ställs på bankerna leder till nya förutsättningar att hantera lån. Hanteringen av dessa får konsekvenser för hela den samlade ekonomiska finansmarknaden med dess aktörer.

1.4 Syfte

Uppsatsen syftar till att undersöka hur den aktuella ekonomiska situationen för de fyra största svenska bankerna ser ut i dag. Undersökningen ämnar undersöka hur de fyra största svenska bankerna påverkats av nyckeltal. Studien avser även att studera hur avkastningskravet på lån ser ut. Undersökningen kommer att belysa effekter och resonera kring den övergripande forskningsfrågan och de två frågeställningarna som nämnts ovan.

1.5 Avgränsningar

Uppsatsen handlar om de fyra största svenska bankerna, Handelsbanken, Nordea, SEB och Swedbank. Studien är avgränsad genom att den endast analyserar den aktuella ekonomiska situationen och hur de fyra svenska bankerna har påverkats av den. Dessutom är det intressant att utreda hur de finansiella nyckeltalen har bidragit till bankernas lönsamhet i samband med de olika avkastningskraven som ställts till låntagarna.

1.6 Disposition

Uppsatsen är indelad i sju kapitel och innehåller som följer:

Kapitel 1 – Inledning med studiens bakgrundsbeskrivning och problemdiskussion. Dessa leder i sin tur vidare till problemformuleringen som består av den övergripande forskningsfrågan som inleder med en motivering samt delfrågor. Därefter kommer syftet. Avgränsning och kapiteldisposition behandlas även i detta kapitel.

Kapitel 2 – Metod. Här presenteras hur undersökningen har genomförts, vilken metod som använts, samt varför och hur vi genomfört studien. Vi motiverar även urval av bankernas information av årsredovisningar. Syftet är att läsaren får en bild av hur arbetet fortlöpt samt hur ämne, metod och litteratur har valts ut.

Kapitel 3 – Empirin syftar till att fördjupa förståelsen för ämnet och utgör uppsatsens teoretiska referensram. I det här kapitlet inleder vi implementering av Basel II i bankkssystemet, bankernas redovisning, redovisningsprinciperna i finanskrisen, en definition av finanskris, bankerna i den finansiella marknaden, bankernas verksamhets risker och reglering, kreditrisk, ränterisk samt likviditetsrisk. Kapitlet förväntas underlätta förståelsen av sammankopplingen mellan uppsatsen frågeställningar i den empiri som följer i det nästföljande avsnittet. Kapitlet avslutas med en presentation av bankernas lönsamhet samt ger prov på viktiga nyckeltal som vi valt ut och som ligger till grund för jämförelsen och analysen.

Kapitel 4 – Referensramen utökas i detta kapitel med en omfattande tolkning av resultatet. Kapitlet bildar en ram för analysen av resultatet från den empiriska undersökningen. Allt forskningsmaterial är hämtat från bankernas årsredovisningar 2010.

Kapitel 5 – I analysen följer en sammanställning av resultatet från den empiriska undersökningen, följt av ett analytiskt resonemang. Strukturen följer från föregående kapitel och är indelad i en övergripande forskningsfråga och två delfrågor. Analysen baserar sig på tabellerna som studien presenterar, både empiri och referensram samt kopplar ihop empiri med referensramen för att i slutsatsen kunna besvara undersökningens forskningsfråga och delfrågor.

Kapitel 6 – I slutsatsen undersöks den övergripande forskningsfrågan och de två delfrågorna vilka uppsatsen avser att förklara på ett sammanfattande sätt. Till hjälp har information insamlats som presenterats tidigare i undersökningen.

Kapitel 7 – I detta kapitel som handlar om den avslutande reflektionen presenteras tankar om undersökningen samt ges förslag till vidare forskning på hur fortsatta undersökningar kan genomföras inom samma problemområde.

2. METOD

I metodkapitlet presenteras hur undersökningen har genomförts, vilken metod som använts, samt varför och hur vi genomfört studien. Vi motiverar även urval av bankernas information av årsredovisningar. Syftet är att läsaren ska få en bild av hur arbetet fortlöpt samt hur ämne, metod och litteratur har valts ut.

2.1 Val av metod

Uppsatsen kommer att studeras utifrån en deduktiv ansats, då teorin är grunden för undersökningen. Med en deduktiv ansats får man kontroll över vad som undersöks och kan förklara samband där emellan. För att skapa en djupare förståelse för det problemområde som studerats används en kvalitativ metod. Studien har genomförts med hjälp av de svenska bankernas finansiella rapporter samt tolkning av olika teoretiska källor. Studien är inriktad mot de fyra stora svenska bankerna, Handelsbanken, Nordea, Swedbank och SEB, i ett försök att få djupare förståelse för hur den aktuella ekonomiska situationen ser ut idag för dessa banker, hur de finansiella nyckeltalen har bidragit till deras lönsamhet och hur ser avkastningskraven på lån ut.

Den kvalitativa metoden är flexibel och har både för och nackdelar. En fördel är att tyngd läggs vid detaljer, nyanser och det unika hos varje uppgiftslämnare (Jacobsen, 2002). I studien önskade vi få förståelse och svar på våra frågeställningar och anser det vara en fördel med den valda metoden genom att använda vetenskapliga teorier. Uppsatsens syfte är inte att fram få statistiska och kvantifierbara resultat utan att försöka finna essensen, kvalitén, i det den avser undersöka. Det flexibla med metoden består i att problemfrågan kan ändras efter hand under skrivprocessens gång. Nackdelen med den kvalitativa metoden är att den kräver mycket resurs och tid (Jacobsen, 2002).

2.2 Databaser och sökord

För att kunna underbygga vår uppsats har vi studerat både artiklar, uppsatser och annat publicerat material. Detta material har vi funnit genom att använda oss av databaserna Business Source Premier, Google Scholar samt Science Direct. Återkommande sökord som vi har använt oss av är; accounting bank, bank crisis, svenska banker, financial crisis, finansiella, årsredovisning, penningpolitik, centralbanken, finansinspektion och Word Trade Report.

2.3 Urval

Vi har valt att undersöka de fyra största svenska som finns på den finansiella marknaden, både nationellt och internationellt och som erbjuder olika finansiella tjänster. Dessa banker är Handelsbanken, Swedbank, Nordea och SEB vilka banker tillhör de viktigaste aktörerna på ett flertal marknader. Bankerna representerar större delen av den finansiella marknaden och erbjuder olika typer av finansiella tjänster och brukar benämnas universalbanker. De fyra bankerna har en stark ställning på den svenska marknaden och tillför genom sina olika egenskaper olika delar som kan nyttjas av samhällets aktörer. De skiljer sig till exempel åt när det gäller kundunderlag, prissättning av tjänster och distributionsätt. Bankerna konkurrerar med varandra och med andra banker på marknaden (Svenska bankföreningen, 2008).

2.4 Studiens genomförande

För att kunna genomföra vår undersökning började vi med att göra en utredning om de viktigaste och intressanta finansiella nyckeltalen som kunde beskriva bankernas finansiella situation. Vi har tänkt arbeta med de nyckeltal som presenteras i de fyra bankernas årsredovisningsrapporter för att underlätta för oss att dra möjliga slutsatser. I utvecklande av uppsatsen kommer vi att beskriva bankernas aktuella finansiella situation ur bankernas egna perspektiv.

2.5 Validitet

Validitet syftar på om undersökningen behandlar vad den var avsedd att behandla. Meningen är att insamlad information ska utmynna i det undersökningen avsåg att undersöka. (Holme, 1997).

Vi har velat undersöka hur senaste finanskrisen påverkat de fyra största svenska bankerna och valt att använda några av bankernas redovisade nyckeltal från årsredovisningarna 2006-2010. Med dessa nyckeltal har vi försökt se hur de olika bankerna klarat av att hantera finanskrisen.

2.6 Reliabiliteten

Reliabilitet av en undersökning beror på om resultatet av undersökningen blir densamma som godtyckligt antal undersökningar och därmed resultatet inte påverkas av det som kallas slumpen (Eriksson & Wiedersheim, 2006). I den här undersökningen har vi använt oss av de fyra största svenska bankernas årsredovisningsrapporter som ändå är under en stark kontroll genom ett betydande regelverk.

När vi undersökt årsrapporterna har vi med tanke på tillförlitlighet hela tiden varit medvetna om att dessa är en informationskälla som kommer från bankerna själva och som de själva valt att redovisa. Tack vare kontroll och regelverk tänker vi oss att liknande undersökningar skulle komma till samma resultat som vi gjort.

2.7 information från årsredovisningar

I uppsatsen har relevant information inhämtas från undersökningsobjektens årsredovisningar för 2010, vilka laddades ner från bankernas hemsidor. Den information som har samlats in från årsredovisningarna har som syfte att ge mer övergripande information om bankernas redovisningsprinciper. Anledningen till att bankernas årsredovisningar används är att det ska vara utgångspunkt för analysen.

3. REFERENSRAMEN

Kapitel 3 syftar till att fördjupa förståelsen för ämnet och utgör uppsatsens teoretiska referensram. I det här kapitlet Inleder vi med implementering av Basel II i banksystemet. Kapitlet förväntas underlätta förståelsen av sammankopplingen mellan uppsatsens frågeställningar i den empiri som följer i det nästföljande avsnittet. Kapitlet avslutas med en presentation av bankernas lönsamhet samt viktiga nyckeltal som vi valt ut och som kommer att ligga till grund för jämförelse och analys.

3.1 Implementering av Basel II i det finansiella banksystemet

Basel II trädde i kraft år 2007 och dessa EU-regler och överenskommelser införlivades i det svenska banksystemet (Östlund, 2010). #

Arbetet med Basel II infördes med anledning av att det tidigare regelverket inte var optimalt utan behövde omarbetas. Målet var detsamma som för det tidigare regelverket Basel I att förbättra banksystemet. Detta regelverk gav viss stabilitet och uppnådde de mål efter de behov som då rådde. Trots dess framgång kan det inte bortses ifrån att regelverket hade sina begränsningar och svagheter. Systemet ledde till att banker tog på sig större risker vid utlåning eller hanteringen av tillgångar som inte ansågs vara fullt riskvägda. De här tillgångarna innehöll en annan typ av risk nämligen operativ risk som inte erkändes tidigare på samma sätt som kreditrisk och marknadsrisk (Garside & Bech, 2003). Basel I hade tidigare, 1996, kompletterats med att fylla igen ett kryphål gällande marknadsrisken. Det uppstod ett behov av att bankerna behövde bedöma riskerna på ett nytt sätt genom att använda sig av den senaste informationstekniken (Allen, 2004).

3.2 Bankernas årsredovisningar

Bankerna ger ut årsredovisningar som upprättas utifrån gällande lagar och kontrolleras av revisorer. Finansiella rapporter ska innehålla resultaträkning, balansräkning, eget kapital, kassaflöde, noter samt frivillig information som nyckeltal (Aktiespararnas aktieskola, 1998).

3.3 Redovisningsprinciperna i finanskrisen

Problemet ligger främst i otillräckliga regleringar av banksystemet. De flesta analytiker miss-tänkte att där fanns problem, men dessa underskattades, delvis för att en stor del av problemkrediterna dolts utanför bankernas balansräkningar ”för att undgå reglerarnas argusöga”, delvis för att värdepapper prissatts på ett felaktigt sätt ”på grund av felaktiga riskmodeller, samvetslösa handlare och kreditvärderingsinstitut som satt i kundernas knä” (Eklund, 2010).

Carlsson och Nyblom (2008) diskuterar i en uppsats som handlar om bankernas kreditförluster att i svensk redovisning är försiktighetsprincipen lagstavad i bland annat värderingsreglerna för tillgångar i bokföringslagen 14-16§§(LVP). Bankerna värderar sina fordringar till ett lägre värde än det riktiga och som konsekvens blir storleken på kreditförlusterna större än vad de skulle kunnat vara. Dessutom hävdar de att kredittagarnas betalningsförmåga och säkerheternas värde beräknas efter försiktighetsprincipen. Till följd av detta leder andelen osäkra fordringar till att storleken på reserveringar för befarade kreditförluster växer.

De skriver också att för att kunna jämföra bankerna med varandra är det viktigt att bankernas redovisningar är utformade på ett överensstämmande sätt. Eftersom Finansinstitutet (FI) ställer hårda krav på redovisningen som bankerna gör blir det en bra jämförbarhetsgrund. Redovisningen av osäkra fordringar samt reserveringar för befarade kreditförluster grundar sig på bedömningar.

Smith (2006) diskuterar att försiktighetsprincipen är central för att redovisa tillgångar, skulder, intäkter, nedskrivningar och kostnader. Smith menar vidare att i IASB's "föreställningsram för utformning av finansiella rapporter" räknas försiktighet som ett kriterium på tillförlitlighet. Principen kan ses som ett allmänt förhållningssätt som innebär att man i valet mellan två "tänkbara" värden ska välja det lägsta värde vid värdering av tillgångar och det högsta värdet vid värdering av skulder. Med försiktighetsprincipen anteciperas förluster. Försiktighetsprincipen innebär ett "asymmetriskt risktagande" vad gäller över- och under-skattningar. Å andra sidan är man beredd att redovisa orealiserade förluster trots denna osäkerhet och skulle kunna hävda att det är tillåtet med subjektiva bedömningar i redovisningen. Dessutom kan denna asymmetri få negativa konsekvenser vad gäller jämförbarheten mellan redovisningsrapporter för olika år och för olika banker.

#

3.4 Definition av Finanskrisen

När värdet på tillgångarna på finansmarknaden minskar och banker och andra företag riskerar att gå i konkurs kan man tala om att det är en finanskris. I en finanskris är bankernas finansiella situation försvagad och kan komma att behöva stöd från myndigheter för att hantera och styra upp situationen så att det blir balans igen. Följden av en finanskris är att börsen blir påverkad negativt genom en nedgång och kan leda till svåra ekonomiska tillstånd i samhället (Mishkin, 2003).

Mishkin (2003) skriver att för att kunna lösa en finanskris behöver myndigheter genomföra åtgärder. Ett styrmedel är centralbanken i landet. Ibland kan en finanskris förhindras genom att myndigheterna agerar på ett tidigt stadium.

En viktig förklaring till att den senaste finanskrisen blev så djup är helt enkelt att praktiskt tagit ingen hade information om det höga risktagandet bland aktörer på finansiella marknader runt om i världen – och därmed inte heller om de systemriskerna som var förknippade med risktagande av enskilda finansiella aktörer (Lindbeck, 2010).

3.5 Bankerna på den finansiella marknaden

En av de mest slående förändringarna på de finansiella marknaderna under de två senaste decennierna, också i detta fall delvis som ett resultat av avregleringar, är att högrisk- och lågriskaktiviteter i allt större utsträckning vävts samman. Affärsbanker har i allt större utsträckning börjat ägna sig åt högriskverksamhet, vilket tidigare var mer typiskt för invest-mentbanker och andra finansiella institutioner som arbetar med högriskprodukter (Lindbeck, 2010).

Om centralbanken får ett ökat ansvar för finansiell stabilitet kan man säga att centralbanken i själva verket får tre mål i stället för två: kapacitetsutnyttjande, inflation och finansiell stabilitet. Men just därför är det viktigt att centralbanken också får tillgång till fler medel för att nå dessa mål. Redan att ha ansvar för två mål – inflation och kapacitetsutnyttjande "eller arbetslöshet" – ställer egentligen krav på mer än ett medel "räntevapnet". Att penningpolitik med två mål under många år fungerat ganska bra har delvis berott på att regeringar i stor ut-

sträckning har tagit ansvar för arbetslösheten, inte bara genom automatiska stabilisatorer i statsbudgeten utan också genom bland annat arbetsmarknadspolitik. Det är också svårt för staten att ge trovärdiga löften att aldrig införa garantier för kreditgivarnas lån till finansiella institutioner. Den viktigaste penningpolitiska lärdomen av den finansiella krisen är naturligtvis att kraven på finansiell stabilitet måste skärpas (Lindbeck, 2010).

Stabilitet i det finansiella systemet är av största vikt för samhällsekonomin i stort men även för en enskild bank och kund. Den snabba utvecklingen av tekniker och produkter på den finansiella marknaden och riskerna som följer med dem har föranlett en revidering av nuvarande kapitaltäckningsregler. De nya reglerna syftar till att öka den finansiella stabiliteten, förbättra konkurrensen och stärka konsumentskyddet genom förbättrad riskmätning, tillsyn och genomlysning. Ett effektivt och stabilt finansiellt system är stommen i en fungerande samhällsekonomi. Ett land med sådant system blir attraktivt för utländska investerare och långgivare. Detta påverkar i sin tur den nationella tillväxtpotentialen genom att kapitalanskaffningen till produktiv och lönsam verksamhet underlättas. Nuförtiden ställs höga krav på bankernas stabilitet, eftersom det finns många faktorer som påverkar bankernas stabilitet och risker som kan påverkas negativt gällande bankernas tillgångar och skulder (Falkman, 2004).

Bankernas dagliga verksamhet styrs av aktieägarnas vinstintresse då bankerna som andra företag måste vara vinstdrivande. Varje gång som en bank ska bevilja kredit till kunder gör banken en kalkyl på risker och avkastning som kan förväntas, gällande placeringen av pengarna. Bankernas intäkter består av avgifter som bankerna tar ut för sina utförda tjänster och räntemarginalen mellan bankens ut- och inlåningsränta. En positiv räntemarginal betyder att bankerna vill använda det egna kapitalet genom utlåning (Funered, 1994).

3.5.1 Bankernas verksamhets risker

Risker kan utvärderas på olika sätt. Man kan värdera de finansiella riskerna baserade på objektiva data och de olika riskerna kan jämföras med varandra. De finansiella förmedlarnas roll är viktig för bankernas riskbedömning. Bankernas kapitalresurser gör det möjligt för placeringar som ger intäkter för bankerna då de tar ut vissa avgifter för sina utförda tjänster samt för sin riskreduceringsfunktion, ihop med det som kallas räntemarginalen (Johnsén & Öberg, 2008).

Bankerna kan välja att placera sina likvida medel i statsobligationer eller i värdepapper som kan innebära att kreditrisken minimeras. Å andra sidan kan det ske en ökning av ränterisken om dessa värdepapper enbart ger fast ränta under längre tid. I det fallet förlorar det finansiella instrumentet sitt marknadsvärde beroende på räntehöjningen. Det kan vara svårt att på förhand räkna ut den exakta risken för att förutsäga den framtida ränteutvecklingen. Bankerna sätter en löptid för låntagarens lån att slutbetalas (Funered, 1994).

3.5.2 Reglering av bankernas verksamhetsrisk

I en ekonomisk kapitalförsörjning utgör finansiella intermediärer som banker, försäkringsbolag och investmentbanker viktig funktion. Detta i egenskap av kreditgivande institut men också i egenskap av att vara placerare som förvaltar andras pengar. Banker är som kreditgivande institut specialister på att bedöma kreditrisker. Privatpersoner såväl som företag behöver gardera sig mot olika slag av risker. För privatpersoner kan det handla om att försäkra sig mot villabrand, stöld eller fordonshaveri. Sakförsäkringsbolagen erbjuder privatpersoner att teckna

försäkringar som täcker förlust eller skada. Livförsäkringsbolagen erbjuder även försäkringar som täcker upp för privatpersoners försörjning efter pensioneringen, men också liv- och pensionsförsäkringar som gör att efterlevandes försörjning kan tryggas om de avlider i förtid. (Finansiell stabilitet, 2010:2)

En banks uppgift är att kunna identifiera, mäta och styra risker samt ha kontroll över de risker som verksamheten är förknippad med så att riskerna inte förhindrar banken från att fullgöra sina förpliktelser (LBF, 2004). En annan uppgift banken har är att banken skall klara av att begränsa och kontrollera kreditriskerna, marknadsriskerna och de operativa riskerna. För att uppfylla dessa krav krävs det att banken har informations-, styr- och kontrollsystem som är anpassade för detta (Banklagskommittén, 1999).

Världens finansiella system på en övergripande nivå består av flera parter och ämnet rör kapital och tillgångar som snabbt kan förändras till pengar. Den centrala figuren i det finansiella systemet är den finansiella ”intermediären”. En finansiell intermediär är samlingsnamnet för många enheter som hanterar ekonomiska transaktioner, som en bank, investment bolag och försäkringsbolag. Ett tema i deras verksamhet är i grova drag att förse finansiella produkter och tjänster till aktörer som behöver hjälp med hanteringen av sina pengar. Produkterna består av checkräkningar, kommersiella lån, lån mot säkerheter, gemensamma fonder och en varierad mängd försäkringskontrakt (Bodie & Merton, 2002).

Finansiell stabilitet i ett land är därför en viktig förutsättning för samhällsekonomisk stabilitet vilket motiverar särskild reglering av det finansiella systemet. För att förebygga finansiella kriser har det införts särskilda regler för företag som bedriver finansiell verksamhet eller tillhandahåller finansiell infrastruktur. Syftet med reglerna är att säkerställa att de finansiella företagen har en tillräcklig motståndskraft för att undvika konkurs och att hantera de risker som uppstår i verksamheten. Ett annat skäl till regleringen är att skydda konsumenternas tillgångar och intressen gentemot de finansiella företagen. I Sverige är det riksdag och regering som beslutar om dessa regler, lagar och förordningar och har därmed det yttersta ansvaret för det finansiella systemet. Ansvaret för att värna om den finansiella stabiliteten och att upprätthålla ett effektivt finansiellt system dock har fördelats mellan tre myndigheter: Riksbanken, Riksgälden och Finansinspektionen (Finansiell stabilitet, 2010:2).

Många av reglerna i Basel I är överförda till Basel II. En av dessa är att det egna kapitalet minst skall uppgå till 8 % av de riskvägda tillgångarna utanför balansräkningen. En annan regel är att 50 % av det egna kapitalet måste finnas i form av vinstreserver och annat eget kapital. 50 % tillåts utgöras av dolda reserver, reserver för låneförluster och konvertibler (Hussein & Al-Tamimi, 2008).

Det råder också allmän enighet bland bedömare om att rådande incitamentsystem i anslutning till finansiella institutioner ofta favoriserar högt risktagande – bland anställda tjänstemän, ägare och kreditgivare. Kostnaderna för lån till finansiella institutioner skulle därmed öka jämfört med kostnaderna för aktiekapital, och finansiella institutioner skulle få incitament att välja högre kapitaliseringsgrad. Denna förskjutning i de relativa kapitalkostnaderna skulle ytterligare kunna skäras om favoriseringen av lånefinansiering i förhållande till aktiefinansiering i skattesystemet skulle avskaffas (Lindbeck, 2010).

3.5.3 Kreditrisk

Kreditrisk definieras som risken för förlust om en motpart inte fullgör sina avtalsförpliktelser och eventuella säkerheter inte täcker de aktuella fordringarna. Kreditrisker uppkommer huvudsakligen genom olika typer av utlåning, men också genom garantier och rembursar, eller som motpartsrisk i derivatkontrakt, transfereringsrisk i samband med överföringar från ett annat land samt avvecklingsrisk. Risken inom specifika branscher övervakas av branschövervakningsgrupper och hanteras genom riktlinjer som anger krav och limiter för den samlade branschexponeringen (Baselkommittén, 2006).

Finansinspektionen, (2002:8) beskriver kreditrisken som den risk som det först uppställts ett lagreglerat kapitalkrav för. Variationerna på vilket sätt kreditriskerna kan uppstå har expanderat och mätningen av kreditrisken har inte ansetts vara tillräckligt precis. Detta har lett till en övergripande översyn av de regler som redan finns. Kapitalkravet för kreditrisker formuleras i Basel I som en schablon. En fördel med en sådan metod är att den är neutral vilket innebär att alla banker med liknande portfölj får samma kapitalkrav. Dessutom är efterlevnaden jämförelsevis lätt att kontrollera. Nackdelarna med metoden är att utrymmet för differentiering av kapitalkravet är begränsat. Detta ger bankerna små incitament till att förbättra riskhanteringen .

Saurina & Trucharte, (2006); Pederzoli & Torricelli,(2005); Goodhart, (2005) beskriver att en av de mest diskuterade frågorna gällande kreditrisk är hur mycket den egna kapitalgränsen och de underliggande riskerna som den bygger på påverkas över tid. Möjlighet att låna ut kapital till företag begränsas om bankerna har stora kreditförluster. Sannolikheten för att det ska bli ekonomiska problem i framtiden har alltså en direkt koppling till kreditriskerna.

Kritik har framförts med de tekniska modeller som Basel II framhåller vid beräkning av marknads-, kredit-, och operativ risk. Kritiker menar att de tekniska modellerna inte ger banker de optimala nivåer i hur mycket eget kapital de behöver hålla. Det gör att bankerna konstant antingen kommer vara under- eller överkapitaliserade. VaR (Value at Risk), som har utbredd användning i bankernas IRK, har några väl utpekade brister. Den klarar inte av förhållandet att en mångdiversifierad låneportfölj är mindre riskfylld än en låneportfölj riktad till få kretsar. Det är svårt att kvantitativt ge validitet till VaR. Konfidensintervallet ligger på 99,9 % och det ger banker svårt att bedöma kvaliteten på sina mått om den inte har tillräckligt med tidigare underlag. Det är spetsen i en normal distribution alltså 0,1 % som är av intresse vilket alltså sällan inträffar (Sanjiv, R., Das, 2007).

Basel II innehåller olika skyldigheter för bankerna att hålla sig till men samtidigt utgör det ett instrument för att bättre beräkna de faktiska kreditriskerna och därmed sänka kapitalkravet och kostnaderna. Exempelvis är en banks innehav av kreditfordringar, certifikat, obligationer samt emitteringar av andra än staten, förenade med kreditrisk. Detta betyder att banken riskerar att låntagarna inte uppfyller sina åtaganden gentemot banken inom avtalad tid (Statens offentliga utredningar, 1998).

3.5.4 Ränterisken

Den typ av risk som betyder att värdet av ett finansiellt systems tillgångar och skulder förändras på grund av räntenivåer och detta kallas ränterisk. Det finns olika slag av ränterisk som bankerna kan bli utsatta för. Till exempel kan bankernas utlåningar få längre löptid och utlåningsränta än bankernas inlåningar. Detta betyder att bankerna kan höja inlåningsränta på

samma gång som räntesatsen på den större delen av utlånade kapitalet. På det här sättet kan bankerna generera vinst då det allmänna ränteläget minskar, men vid en ränteminskning får kunderna möjlighet att betala eller amortera tillbaka sina lån, för att längre fram ta nya lån eller krediter till lägre ränta (Greenbaum, 2002).

3.5.5 Marknadsrisker

Marknadsrisk är risken för förlust till följd av minskat marknadsvärde på finansiella instrument i samband med svängningar i finansiella marknadsvariabler. Kunddriven handel inom bankernas placeringsportfölj, likviditetsreserv och upplåning bidrar i hög grad till marknadsrisken. För huvuddelen av all övrig verksamhet är grundprincipen att eliminera marknadsrisken genom att matcha tillgångar, skulder och ansvarsförbindelser. Marknadsrisk för bankernas del uppstår dessutom vid placering av försäkringstagares kapital med avkastningsgaranti huvudsakligen genom investeringar i dotterbolag och intressebolag i utländsk valuta. Den allmänna principen är att risksäkra detta genom matchad finansiering, även om avsteg kan förekomma på marknader där matchad finansiering inte kan uppnås eller endast kan uppnås till orimligt hög kostnad. Utöver den omedelbara förändringen i marknadsvärdet på bankernas tillgångar och skulder som uppstår vid svängningar på finansmarknaden, påverkar en ränteändring också räntenetto över tid (Svenska bankföreningen, 2010).

Marknadsrisker handlar om förluster som kan uppstå beroende på hur marknaden reagerar och ser ut. Banken behöver analysera och göra bedömningar som avser att mäta riskerna. För att kunna göra detta används olika metoder (Baselkommittén, 2006).

Marknadsrisk är inriktad på bankernas handelslager. Olika typer av finansiella instrument används för tradingsyfte och derivat. Instrumenten är värderade genom en marknad eller en modell. Det optimala är att instrumenten är marknadsnoterade, annars bör mätbar data användas som är extern och verifierbar (Bank for International Settlements, 2006).

3.5.6 Räntemarknaden

På räntemarknaden handlar man, till skillnad från på aktiemarknaden, med instrument som ger en fastställd avkastning, en ränta. Här genomförs betydligt färre affärer än på till exempel aktiemarknaden, men vanligtvis till avsevärt högre belopp. Räntemarknaden brukar ofta delas in i en obligationsmarknad och en penningmarknad. På obligationsmarknaden handlas värdepapper – obligationer – med löptider från i regel ett år och uppåt. Handeln på penningmarknaden omfattar till exempel statskuldväxlar och certifikat, vanligen med löptider upp till ett år. Aktörerna är i stort de samma på båda dessa marknader och utgörs framför allt av staten, bolåneinstitut, banker och stora placerare som försäkringsbolag och pensionsfonder (Svenska bankföreningen, 2010).

Enligt IMF (2009) har marknadsrisken ökat, delvis som en följd av ökad makroekonomiska och suveräna risker. Högre volatilitet och stigande avkastning på statsobligationer utgivna av länder inom euroområdet hotar att investerarna få en minskad vinst och att resultat blir att upplåningskostnaderna drivs upp. Detta leder till att statsskulder ökar. Dessutom har risker på tillväxtmarknaden ökat. Snabb inhemsk kreditillväxt, balansräkning devalvering och stigande tillgångspriser kan i förlängningen leda till försämrade banktillgångars kvalitet på tillväxtmarknader.

3.5.7 Likviditetsrisk

Svenska banker tar förhållandevis stora likviditetsrisker i utländsk valuta. Denna typ av finansiering tenderar att vara mer svårtillgänglig i tider av finansiell stress. Dessutom är Riksbankens förmåga att hantera likviditetsproblem i utländsk valuta begränsad. Sammantaget innebär detta en risk för det svenska finansiella systemet. Vad man kunde se var att under finanskrisen tog svenska och utländska banker stora likviditetsrisker vilka resulterade i stora likviditetsproblem. Erfarenheter från finanskrisen visar att många utländska finansärer drog sig tillbaka och undvek många typer av investeringar, särskilt utanför sina hemmamarknader (Finansiell stabilitet, 2011).

Forskningsinstitutet Investtech (1997) beskriver att likviditetsrisk anger risk i förhållande till hur enkelt det är att få genomfört handel med aktier. Om likviditetsrisken är hög, är det ofta stor spread mellan köpare och säljare, och det är små och få volymer som handlas. Genom att genomföra ett köp eller försäljning av en sådan aktie kan värdet på investeringen gå kraftigt upp eller ned, speciellt om man ska köpa en större post och/eller har det besvärligt med att komma in eller ut.

Cifuentes (2005) diskuterar likviditetsrisk och spridning och säger att det finns vissa omständigheter som kan få oönskade effekter på stabiliteten i ett finansiellt system. Vidare skriver han att likviditetsbuffertar spelar en viktig roll i jämförelse med kapitalbuffertar. Under vissa omständigheter kan likviditetsbuffertar vara mer effektiva än kapitalbuffertar i att avvärja systematiska effekter även om de kan vara otillräckliga för att hindra spridning av risker.

3.5.8 Mätning av lönsamhet och totalrisk

För att få reda på företags lönsamhet behöver man göra en mätning av vinstens storlek i förhållande till satsat kapital eller i förhållandet till företagets omsättning. Det är viktigt att satsat kapital är högre än bankräntan och god lönsamhet är en förutsättning för att företaget ska leva vidare. Avkastning på eget kapital definierar och mäter lönsamheten.

Andersson (2008) beskriver att den totala avkastningen på investerade tillgångar behöver företagen klara av att finansiera dessa investeringar med egna medel för att ge vinst. För att minska risktagandet måste man öka lönsamheten i företaget.

3.6 Bankernas viktiga nyckeltal

En nyckeltalsanalys ger bankerna olika möjligheter att med olika mått undersöka sin finansiella ställning och jämföra med andra bankers resultat (Norstedts Juridik, 2010).

Innan 2000-talets finanskriser kunde bankerna under en period redovisa enorma vinster. Även om stora vinster genererades har de flesta banker problem med effektivitet och lönsamhet som hela tiden behöver förbättras. Ett sätt är att kunna identifiera de finansiella problemen och de svaga områdena i bankernas verksamhet. Ett annat sätt att göra det på är genom att analysera de finansiella rapporterna och där hitta konstruktiva vägar att nå förbättringar. Ytterligare kan en analys göras av bankernas viktiga nyckeltal. Genom dessa olika medel har finansanalytiker möjlighet att utvärdera och redovisa för bankernas beslutsfattare vilka vägar man kan gå för att förbättra resultat (Cornett & Saunders, 2004).

Basel II vilar på tre pelare som syftar till att gemensamt förstärka bankers skydd mot riskerna. Pelarna är: Kapitalkrav, Riskbedömning och tillsyn samt Informationskrav. Kapitalkrav påvisar hur banken ska räkna fram det egna kapitalet och hur dess relation till de riskvägda tillgångarna bör vara. Riskbedömning och tillsyn dikterar hur ledningen bör bygga upp system för att fortlöpande beräkna de mindre riskerna och väga in ett helhetsperspektiv i sin riskbedömning. Informationskrav föreskriver hur bolaget rapporterar om viktig information på nyckeltal runt riskexponering och eget kapitalpositioner (Katchova & Barry, 2005).

3.6.1 Kapitaltäckningsgraden

Östlund (2010) beskriver att i Basel II kom nya internationella regler för kapitaltäckning för att se till att banksektorn är stabil. Genom dessa nya regler har bankerna möjlighet att använda sig av olika metoder för att beräkna framtida förluster som orsakats av olika risktaganden. De nya reglerna gör det också möjligt för bankerna att själva uppskatta riskerna. Bankerna måste också regelbundet rapportera information om sin finansiella situation.

Eftersom finansiella institutioner i huvudsak lånar ut pengar som de själva har lånat upp är det lätt att förstå att de i vissa situationer tenderar att bli insolventa, exempelvis vid kraftigt fallande tillgångspriser. Detta är naturligtvis bakgrunden till att det finns både statliga och internationella kapitaltäckningskrav, som dock hittills i huvudsak gällt affärsbanker. Det är också väl känt att gällande kapitaltäckningskrav är förknippade med allvarliga problem. Ett problem är att kraven hittills varit utformade på så sätt att de tenderar att förstärka konjunktursvängarna, framför allt genom att de underlättar för banker att öka sin kreditgivning i samband med stigande tillgångspriser under konjunkturuppgångar och dessutom tvingar bankerna att minska kreditgivningen vid fallande tillgångspriser under konjunkturedgångar (Lindbeck, 2010).

Kapitaltäckningsgraden är det mest relevanta och intressanta nyckeltalet att ha med i en analys då den är reglerad, vilket gör att bankerna använder samma definition. Genom nyckeltalet får vi reda på hur stabila finanserna är, vad man gör för att hantera riskerna och ger blickar framåt. Är kapitaltäckningsgraden hög har man i banken bättre förutsättningar för att utöka verksamheten medan om den är låg man behöver se över möjligheter till att söka kapital till exempel genom nyemissioner (Aktiespararnas aktieskola, 1998).

$$\text{Kapitaltäckningsgrad (\%)} = \frac{\text{Kapitalbas}}{\text{Kreditrisk} + \text{Marknadsrisk} + \text{Operativa risker}}$$

3.6.2 Kreditförlustnivå

Kreditförlustnivån är ett mått på hur stor del av den totala utlåningen som minskat och inte längre inbringar ett positivt kassaflöde. Det här talet påverkar lönsamheten och stabiliteten och ett högt tal främst när det handlar om reservationer av kreditförluster, påverkar lönsamheten för aktieägarna på ett negativt sätt, medan detta av reglerna kan framstå positivt att bankernas gör reservationer för redovisade kreditförluster (Grier, 2007).

Om banken lånar ut pengar som den inte får tillbaka uppstår en kreditförlust. Ett vanligt scenario är om ett företag går i konkurs eller en husägare inte kan betala sina amorteringar eller lån. Genom att se hur stora kreditförlusterna är kan man också få ett hum om hur

konjunkturen ser ut i samhället. Med kreditförlustnivån går det att mäta bankens lönsamhet eftersom den visar bankens kreditsäkerhet. Aktiespararnas aktieskola (1998) beskriver svårigheten att kunna veta och förutsäga kreditförlustnivån och pekar på att den bör ligga under 1% för att vara en bra indikator.

$$\text{Kreditförlustnivå (\%)} = \frac{\text{Kreditförluster}}{\text{Total utlåning}}$$

3.6.3 K/I-talet

K/I-talet innebär att företaget ställer kostnader i relation till intäkter. Genom K/I-talet kan man utläsa hur lönsamt företaget är. Om till exempel ett företag har ett K/I-tal på 100% visar det ingen lönsamhet eftersom det betyder att för varje krona man tjänar har man utgifter på denna intjänade krona. För att företaget ska ha lönsamhet behöver K/I-talet vara lägre än 100%. Aktiespararnas aktieskola (1998) tar upp att det finns två olika sätt att beräkna K/I-talet där företaget kan göra denna beräkning utifrån om man mäter före eller efter avdrag för kreditförluster.

$$\text{K/I-tal (\%)} = \frac{\text{Kostnader}}{\text{Intäkter}}$$

3.6.4 Räntabilitet på totalt kapital

När man vill få veta hur bra det går med lönsamheten för en bank eller företag är det bra att använda sig av nyckeltalet räntabilitet på totalt kapital. Det här nyckeltalet visar vilka tillgångar, intäkter och kostnader banken har och det är egalt hur man finansierar verksamheten. Härigenom kan man jämföra olika banker med varandra. BAS nyckeltal (2006) talar också om vikten av att använda sig av detta nyckeltal för att få fram hur räntorna påverkat de totala tillgångarna över tid.

Enligt Öberg (2006) är räntabilitetsmått av stor betydelse då en hög räntabilitet vanligtvis leder till en ökning av det egna kapitalet, vilket gör att företaget ökar sin soliditet.

$$\text{Räntabilitet på totalt kapital (\%)} = \frac{\text{Resultat efter finansiella poster} + \text{Finansiella kostnader}}{\text{Balansomslutning}}$$

3.6.5 Räntabilitet på eget kapital

Räntabilitet på eget kapital visar hur företags kapital har ökat i värde under ett år. Här kommer ägarnas intresse in eftersom de är intresserade av att deras insatta kapital förväntas växa. Nyckeltalet som visar räntabiliteten varierar naturligtvis från år till år allteftersom företaget gör vinst eller förlust. Inte bara ägarna är intresserade av att detta nyckeltal utan även företaget eftersom de därigenom kan planera för hur de ska hantera situationen genom att styra utvecklingen i den bästa riktningen för kommande tider. Vidar talar BAS-nyckeltal (2006) om att genom denna information kan företaget ta reda på om främmande kapital är

nödvändigt för finansieringen eller om främmande kapital är nödvändigt för finansieringen eller om kapitalbehovet kan tillgodoses med det egna kapitalet”.

Lönsamhetstalet är en av de viktigaste nyckeltalskategorier i alla företag. Inget företag kan överleva på lång sikt utan lönsamhet (Ohlsson, 2001). Han förklarar vidare att företag räknar ut detta nyckeltal med avsikten att kontrollera om det utnyttjar sina resurser på ett sätt som ger vinster i förhållande till investerat kapital. För att mäta hur effektivt företaget har utnyttjat sitt kapital, beräknas olika avkastningsmått relaterade till kapitalet. Bland de viktigaste måtten är räntabilitet på totalt kapital och räntabilitet på eget kapital.

$$\text{Räntabilitet på eget kapital (\%)} = \frac{\text{Årets resultat}}{\text{Eget kapital}}$$

3.6.6 Primärkapital

Regeringar världen över ställer krav på att bankerna bör ha kapitalreserver för att hantera risker. I Sverige är det finansinspektioner som bestämmer reglerna gällande bankernas kapitalställning. Ett av kraven är att man ska ha ett stort primärkapital för att hantera kommande förluster. För att kunderna inte ska bli påverkade av framtida förluster träder primärkapitalet in och äter upp förlusterna först. En bank placerar de inlånade medlen på olika sätt och på grund av det genomför man en riskviktning av de olika placeringarna för att bedöma kapitalkravet. Primärkapital består av det egna kapitalet i relation till aktiekapitalet där även primärkapitaltillskottet ingår. Från det egna kapitalet räknar man bort eventuella immateriella tillgångar och uppskjutna skattefordringar, då dessa inte är nödvändiga att användas för att hantera förluster. (Avedal, 2008).

Eget kapital från balansräkningen
 - *Uppskattad utdelningar för innevarande år*
 = *eget kapital i kapital täckningen*
 + *Primärkapitaltillskott*
 + *Orealiserade vinster*
 - *immateriella Tillgångar*
 - *Uppskjutna skattefordringar.*
 = *Primärkapitalberäkning:*

4. EMPIRI#

Referensramen utökas i kapitel 4 med en omfattande tolkning av presentationen av resultatet. Kapitlet bildar en ram för analysen av resultatet från den empiriska undersökningen. Information är inhämtad från bankernas årsredovisningar och svenska bankföreningen.

4.1 Hur ser den svenska bankmarknaden ut?

Den svenska banksektorn domineras av de fyra stora bankerna Handelsbanken, Nordea, SEB och Swedbank. Tillsammans står de för tre fjärdedelar av både inlåningen från och utlåningen till den svenska allmänheten. Därmed har dessa banker en avgörande betydelse för kreditförsörjningen och andra viktiga funktioner i det svenska finansiella systemet. Men en betydande del av bankernas verksamhet sker utomlands. Därför omfattar Riksbankens analys bankernas koncerner där både svenska och utländska filialer och dotterbolag ingår.

Enligt Svenska Bankföreningen (2010) hanterar de svenska bankerna inte längre bara traditionell verksamhet utan har från mitten av 1990-talet väsentligt intressen i internationell verksamhet och kan därför sägas ha framställts till finansiella koncerner. I detta ligger ökad verksamhet inom livförsäkringar, fondförvaltningar och bolån.

4.1.1 Handelsbanken

År 1871 grundades Stockholms Handelsbank. 1919 blev Stockholms Handelsbank Svenska Handelsbanken. Från 1990-talet har banken växt i de nordiska länderna genom förvärv av andra banker och genom att etablera filialkontor och har nu över 460 kontor i Sverige och i 21 andra länder vilket gör banken till nordens mest internationella bank.

Bankens inriktning är in- och utlåning med fokus på den lokala bankmarknaden. Handelsbanken är en universalbank, det vill säga banken erbjuder tjänster inom alla olika bankområden; företagsaffärer, investeringar samt privata bankärenden. Koncernens affärsverksamhet är starkt decentraliserad där de viktigaste styrmedlen är en stabil företagskultur samt ett effektivt ekonomistyrningssystem. I Handelsbankens organisation är samspelet mellan kontor, stödfunktioner i form av specialister samt rörelsedrivande centrala enheter essentiellt. Lönsamheten är viktigare än volymen och ska gynna aktieägarna genom en hög utdelningstillväxt (Handelsbankens årsredovisning, 2010).

4.1.2 Nordeabanken

Nordeabanken etablerades år 2000 efter sammanslagning av flera banker. Nordea har med etableringar i Norden, Baltikum, Polen, Ryssland samt flera andra länder växt till Nordens största bank med över 30 000 anställda. Nordeas årsredovisning (2010) redovisar att banken har mer än 11 miljoner kunder varav 9,3 miljoner är privatkunder och har över 1 400 kontor. Nordea vänder sig till både privata kunder och företagskunder med olika affärs- verksamhets- och finansiella modeller. Banken har en omfattande verksamhet med att vara till exempel Sveriges största finansbolag och arbetar mycket med fondförvaltning och bolån.

4.1.3 SEB-banken

SEB, Skandinaviska Enskilda Banken, bildades 1971 genom sammanslagning av flera andra banker. SEB opererar i ett 20-tal länder, bland annat i Baltikum, Ryssland, Ukraina och Tyskland. Dessutom har banken kontor i större finansstäder som Peking, New York och London. Banken har ca 17 000 anställda. SEB har enligt SEB:s årsredovisning (2010) cirka 2600 stora företag och institutioner som kunder, 400 000 mindre och medelstora företag samt fyra miljoner privatkunder. SEB anser sig ha framgång med entreprenörskap, internationell närvaro och långsiktiga relationer genom innovativt tänkande.

4.1.4 Swedbank

Swedbanks årsredovisning (2010), beskriver banken som att ha en historia sedan 1820 och har idag 9,8 miljoner privatkunder och 631 000 företags- och organisationskunder med 340 kontor i Sverige och cirka 200 kontor i de baltiska länderna. Förutom i dessa marknader finns verksamhet även i Ryssland, Ukraina, USA och Kina. Swedbank säger sig ha kundrelationer och rådgivning i centrum.

4.2 Bankernas resultaträkning

Bankernas årsredovisning (2010) redovisar bankernas resultaträkning under fem år, mellan 2006 och 2010. I resultaträkningen inleder bankerna med att redovisa räntenetton under dessa fem år. Bankernas resultaträkningar består av fyra största viktiga poster: Den första intäkts-posten inkluderar ränte- och provisionsnetto, försäkringar, övriga intäkter och andel av intres-seföretag. Den andra posten är kostnader inkluderar administrativa- och personalkostnader samt övriga kostnader. Den tredje posten är rörelseresultat som redovisar resultat före och efter kreditförluster samt vinst/ förlust av materiella och immateriella tillgångar. Den fjärde posten är årets resultat som delas upp i olika grupper som skatter, resultat efter skatter, aktie-ägarna, minoritetsandel, resultat per aktie, instrument för försäljning, omräkningdifferens samt nettoinvesteringar. I resultaträkningen inkluderas alla kostnader och intäkter som gjorts och visar även att den största kostnaden är personalkostnader, IT och administration.

4.3 Bankernas balansräkning

Bankernas balansräkningar under 2006 till 2010 redovisas i bankernas årsredovisning (2010) och tar upp posten tillgångar, som i sin tur delas upp i fyra subposter som utlåning till allmänheten, utlåning till kreditinstitut, räntebärande värdepapper samt övriga tillgångar. Den andra posten är skulder och eget kapital, som delas upp i in- och utlåning till allmänheten, skulder till kreditinstitut, emitterade värdepapper, efterställda skulder, övriga skulder och eget kapital.

En reglering av Europas nya finansiella regelverk innebär att det kommer att ställas hårdare kapitalkrav på banker jämfört med andra företag. För att lösa de nya kapitalkraven satsar många nordiska banker på sina privatkunder. Det finns dock fler sätt att finansiera balansräkningen genom till exempel bättre kreditriskhantering. EU-kommissionen har efter finanskrisen påtalat risken med att bankerna har för lite kapital och försöker åtgärda detta genom Basel III som innebär nya reformer inom bankväsendet.

4.4 Kreditförluster

4.4.1 Handelsbankens kreditförluster

Handelsbanken eftersträvar att dess historiskt låga kreditförlustnivå i förhållande till andra banker ska bestå och därmed bidra till bankens lönsamhetsmål samt till att bibehålla en god finansiell ställning. År 2010 kunde banken redovisa att medelvolymer av utlåning minskat med 8 procent till 461 Mkr från 500Mkr 2009. Nedgången förklaras med växelkursförändringar på -30 Mkr av den medvetna neddragningen av utlåningsvolymerna på drygt 20 Mkr som påbörjades under föregående år justerades för detta steg utlåningsvolymen med 2 procent.

När det gäller inlåningsvolymen ökade den med 30 procent och inlåningen från företag ökade med 14 procent. Handelsbanken har under hela finanskrisen behållit sin goda utlåningskapacitet och kreditförlusten har minskat från -3392Mkr år 2009 till -1507Mkr 2010. I relation till utlåningen uppgick kreditförlusterna till 0,10 procent (0,21). Motsvarande tal för övriga nordiska banker var 0,38 procent (1,02). Osäkra fordringars netto steg till 2320Mkr (3225), motsvarande 0,23 procent (0,21) av utlåningen.

I förvaltningsberättelsens avsnitt som behandlar bankens kreditförluster anges att medelvolymer av inlåningen från hushåll fortsatte att öka och uppgick till 182Mkr (168), en ökning med 8 procent. Under 2010 ökade Handelsbankens marknadsandel av hushållsinlåningen i Sverige med 17,7 procent till 18,5 procent. Samtidigt visade svensk fondstatistik att Handelsbanken var stor aktör avseende nysparande på fondmarknaden med drygt 21 procent av det totala nettoinflödet under året. Medelvolymer gällande hypoteksutlåning till privatpersoner växte med 10 procent till 478Mkr (483) (Handelsbankens årsredovisning, 2010). Se tabell 4.1.

Mkr och i %	2010	2009	2008	2007	2006
Resultat före kreditförlust total verksamhet	16487	17169	16921	19409	17108
Resultat före kreditförlust kvarvarande verksamhet	16278	17115	16661	14758	14842
Kreditförluster netto	-1507	-3392	-1605	-27	55
Kreditförlustnivå i %	0,10	0,21	0,11	0,00	-0,01
Reserveringar för osäkra fordringar i %	61,7	62,4	51,1	75,0	69,5
Andel av osäkra fordringar	0,23	0,21	0,17	0,05	0,07
In- och utlåning från allmänheten	546173	549748	543760	512841	533885
Utlåning till kreditinstitut	206463	168100	164981	185149	177175
Inlåning från hushåll	182	168	145	121	105
Inlåning från hushåll i %	8	17,7	20	16,0	13
Utlåning till företag	478	433	472	430	173
Utlåning till företag i %	10	4	10	12	13

Tabell 4.1 Handelsbankens kreditförluster Koncernen 31 december 2006-2010

4.4.2 Nordeas kreditförluster

Nordeas årsredovisning för 2010 handlar mycket om att utlåningen ökade under 2010 med 8 % till 46. 423 Mkr varav 7. 676 Mkr till hushåll vilket är en ökning med 23 %. Transporter är fortsatt den största branschen i Nordea Finans kreditportfölj med en andel på 22 % (26). Ett sätt att bedöma kreditkvaliteten är att analysera fördelningen mellan ratingklasserna för företagskunder och institut med rating. 69 % (65 %) av utlåningen för kunder som åsätts en

rating ligger i ratingklassen 3+ eller högre. Säkerhetstäckningen bedöms vara hög i form av objekt, likvidflöden samt garantier.

Osäkra fordringars brutto minskade från 617,8Mkr till 485,1Mkr. Den största andelen osäkra fordringar i förhållande till utlåningen återfinns inom tillverkningsindustrin 2,3 % (3,9). Reserver för individuellt värderad utlåning av osäkra lånefordringar uppgår till 17,4Mkr (23,8). Utlåningen för dessa krediter uppgår till 84,8Mkr (37,2). Gruppvisa värderade osäkra lånefordringar har minskat med 1,3Mkr från 21,9 till följd av konjunkturförbättringen som skett under 2010 (Nordeas årsredovisning, 2010).

Företagskundernas andel av utlåningen var 55 procent. Av koncernens samlade utlåning var 2,5 procent hänförligt till Baltikum och 4 procent till sjöfartsnäringen. Utlåningen till företag som ägs av Private Equity Foundations utgjorde 3 procent, varav 99 procent var lån med högsta prioritet. I förvaltningsberättelsens avsnitt som behandlar bankens kreditförluster anges att kreditkvaliteten förbättrades under 2010 främst på företagssidan. Den samlade effekten av förbättrad rating och scoring under året var en minskning av de riskvägda tillgångarna med cirka 1,3 procent. Koncernens osäkra fordringar ”brutto” ökade under året med 14 procent jämfört med i fjol, till 4849 Mn euro. 59 procent av de osäkra fordringarna ”brutto” utgjordes av lån där kunderna fortfarande betalar och 41 procent av lån där kunderna ej betalar. Denna utveckling var väntad eftersom banken befinner sig i ett stadium i konjunkturcykeln där det är lättare att identifiera kunder för vilka de behöver göra avsättningar för kreditförluster (Nordeas årsredovisning, 2010).

Förändringar i kreditrisken och de ackumulerade nedskrivningarna redovisas som förändringar på reserveringskontot och som ”Kreditförluster” i resultaträkningen. Om nedskrivningen anses vara definitiv redovisas den som en konstaterad kreditförlust och värdet på lånet jämte tillhörande reservering för kreditförluster tas bort från balansräkningen samtidigt som motsvarande vinst eller förlust redovisas på raden ”Kreditförluster, netto”. En nedskrivning anses vara definitiv när konkursansökan inges mot låntagaren och konkursförvaltaren har presenterat den troliga ekonomiska utgången av konkursförandet, eller när Nordea Finans efterskänker sina fordringar genom rekonstruktion på antingen rättslig eller frivillig grund eller när Nordea Finans av andra skäl bedömer återvinning av fordran som osannolik (Nordeas årsredovisning, 2010). Se tabell 4.2.

Mn Euro och i %	2010	2009	2008	2007	2006
Resultat före kreditförlust total verksamhet	4518	4561	3862	3823	3551
Kreditförluster netto	- 879	- 1 486	- 466	60	257
Kreditförlustnivå i %	0,27	0,51	0,14	-0,2	-0,11
Reserveringar för osäkra fordringar i %	36	33	34,3	42,1	47,3
Andel av osäkra fordringar	146	140	80	60	70
In- och utlåning från allmänheten	314 211	282 411	265 100	244 682	213 985
Utlåning till kreditinstitut	15 788	18 555	23 903	24 262	26 792

Tabell 4.2 Nordeas kreditförluster Koncernen 31 december 2006-2010

4.4.3 SEB:s kreditförluster

Koncernens kreditförluster utgörs dels av konstaterade förluster, dels av reserveringar för sannolika förluster, där SEB fastställt att motparten troligtvis inte kommer att fullgöra sina betalningsförpliktelser. Eventuella återvinningar påverkar kreditförlustnettot positivt.

SEB:s volymer av problemlån började sjunka i alla de tre baltiska länderna och uppgick till 15,9 miljarder kronor vid utgången av året. Som en följd av detta sjönk SEB:s reserveringar för kreditförluster kraftigt under året och under de sista kvartalen var det möjligt att göra nettoåterföringar. Rörelseresultatet för de tre länderna under tredje och fjärde kvartalen år 2010 var positivt för första gången sedan 2008. Under 2010 sjönk reserveringarna för kreditförlusterna med 85 procent och nivån på kreditförlusterna minskade till 0,14 procent av utlåningen. Denna minskning kan härledas till det förbättrade ekonomiska läget i de baltiska länderna. I Norden var kreditkvaliteten fortsatt god. Koncernens kreditförluster och reserveringar för förluster i relation till koncernens utlåning minskade till 0,14 procent att jämföra med 0,92 procent under år 2009. Andelen av osäkra fordringars netto i relation till koncernens utlåning var 1,8 procent (1,9). I resultaträkningen redovisar SEB utlåningen inom Sverige till 697 Mkr för företag. I Baltikum uppgick SEB:s utlåning till 112Mkr, varav 57 procent gällde för företag och 43 procent till hushåll. I balansräkningen redovisar SEB att de stora posterna utgör av ut- och inlåning till allmänheten (hushåll, företag med mera). Dessa svarar tillsammans för cirka hälften av tillgångarna.

I förvaltningsberättelsens avsnitt som behandlar bankens in- och utlåning anges att under 2010 minskade in- och utlåningen från allmänheten med 11 procent till 712 miljarder (801). Inlåning från kreditinstitut sjönk med 47 procent till 213 miljarder kronor (397). Koncernens värderade osäkra lånefordringar sjönk med över 4,1 miljarder kronor under 2010, främst som ett resultat av stabiliseringen i Baltikum. Dessutom är koncernens totala reserveringsgrad fortsatt stark och ligger på 69 procent. Fordringar som avser gruppvis värderade lån från homogena grupper som var oreglerade i över 60 dagar uppgick till 6,5 miljarder kronor vid årsskiftet, där Baltikum stod för två tredjedelar. Reserveringsgraden för oreglerade gruppvis värderade lånefordringar för koncernen uppgick till 51 procent (SEB:s årsredovisning, 2010). Se tabell 4.3.

Mkr och i %	2010	2009	2008	2007	2006
Resultat före kreditförluster	12928	16377	10050	13642	12623
Kreditförluster netto	-1 837	-12 030	-3 155	-950	-562
Kreditförlustnivå i %	0,14	0,92	0,30	0,11	0,08
Reserveringar för osäkra fordringar i %	69,2	69,5	68,5	N.a.	N.a.
Andel av osäkra fordringar	1,26	1,39	0,73	N.a.	N.a.
In- och utlåning från allmänheten	711 541	801 088	841 034	750 481	641 758
Utlåning till kreditinstitut	204 188	331 460	266 363	263 012	179 339

Tabell 4.3 SEB:s kreditförluster Koncernen 31 december 2006-2010

4.4.4 Swedbanks kreditförluster

Swedbanks redovisade kreditförluster enligt årsredovisningen (2010) visar ett förbättrat resultat före kreditförlust år 2010 på 13 402 Mkr jämfört med året innan. Det positiva resultatet berodde främst på att verksamheterna i Baltikum återhämtade sig snabbare än förväntat vilket ledde till mycket lägre kreditförluster i dessa länder. Även andra marknader i öst visade förbättrat resultat. Förutsättningarna hade under året förbättrats och man hade prioriterat att arbeta med problemkrediter. Swedbank försöker styra upp förbättring av kreditportföljen genom att implementera en funktion för detta samt utveckla processer för att kunna hantera riskerna.

Swedbank redovisar ett resultat som före kreditförluster och nedskrivningar samt exklusive engångsposter sjönk med 20% till 13 344 mkr. Den svenska bankverksamheten visade lägre

resultat som en följd av lägre ränteläge och minskad utlåning till företag. Lägre utlåningsvolym, ränteläge och ökade kostnader för likviditetsreserver påverkade räntenettet negativt. Dessutom gav placeringsportföljen lägre avkastning.

Utlåningens förändring blev en minskning till 46 Mdkr. Denna minskning kan härledas till främst de tre baltiska länderna, Ryssland och Ukraina. Företagsutlåningen minskade även i Sverige och de övriga nordiska länderna. Hypoteksutlåningen till privatpersoner gav en ökning. Detta har resulterat i lägre räntenetto eftersom räntemarginalerna är lägre i Sverige än i de andra länderna. Räntemarginalerna är också högre på företagsutlåning än på hypotekslån.

Andelen av hushållens inlåning var 2010, 24%. Utlåningen till privatpersoner visade en ökning med drygt 5 procent, detta att jämföra med den totala marknadstillväxten på 9%. Denna ökning kunde härledas till bostadslånen.

Kreditförlusternas netto minskade till 2 810 Mkr 2010 jämfört med 24 641 Mkr 2009. Kreditförlustnivån minskade från 1,74% 2009 till 0,20% 2010. Reserveringar för osäkra fordringar ökade med 1 % från 52% 2009 till 53% 2010 (Swedbanks årsredovisning, 2010). Se tabell 4.4.

Mkr och i %	2010	2009	2008	2007	2006
Resultat före kreditförlust	13 402	16 934	18 405	16 205	14 058
Kreditförluster netto	2 810	24 641	3 156	619	-205
Kreditförlustnivå i %	0,20	1,74	0,24	0,07	-0,02
Reserveringar för osäkra fordringar i %	53	52	30	43	50
Andel av osäkra fordringar %	2,53	2,85	0,74	0,23	0,15
In- och utlåning från allmänheten	534 237	504 424	508 456	458 375	400 035
Utlåning till kreditinstitut	166 417	1 290 667	1 287 424	1 135 287	946 319

Tabell 4.4 Swedbanks kreditförluster Koncernen 31 december 2006-2010

4.5 Den ekonomiska situationen för de fyra svenska bankerna

De fyra bankerna har i sina årsredovisningar beskrivit att deras ekonomiska situation klarat sig genom finanskrisen och går mot bättre tider, särskilt efter 2009. Bankerna talar om att deras verksamheter förbättrats positivt jämfört med många andra banker i Europa och i USA. Bankerna som etablerat verksamheter i de baltiska staterna har fått styrning på dessa och kunnat vända ett negativt resultat med kreditförluster mot en positiv utveckling.

De fyra storbankerna har lagt ner mycket kraft på att få ordning på sin verksamhet i de baltiska länderna. Detta har dock inte kunnat låta sig göras utan att olika regelverk från Europas länder måst gå in och tillsättas för att styra upp finanspolitiken för att säkra banksystemen i framtiden. De svenska bankerna har 2010 av CEBS, Committee of European Banking Supervisors, fått betyget att ha ”goda förutsättningar för att klara av framtida ekonomiska bakslag”. Även Finansinspektionen och Riksbanken ger betyget att de svenska bankerna kan klara sig bra på finansmarknaden genom eget kapital. Även om striktare regler kommit till stånd från svenska myndigheter och EU kommer bankerna att i fortsättningen också ha ögonen på sig och kan komma att ställas tidsenliga krav på samt att regelverk förändras i takt med förändrade förhållanden och villkor i samtiden.

Det finns tydliga skillnader mellan de olika storbankernas utländska verksamhet. Nordeas utlåning utanför Sverige sker nästan uteslutande i de andra nordiska länderna. Handelsbanken

har ungefär en fjärdedel av sin utlåning i övriga Norden, medan Swedbank endast har en liten del av sin utlåning i dessa länder. Både SEB och Swedbank har en betydande del av sin utlåning i de baltiska länderna. SEB har även en stor del av sin utlåning i Tyskland. Bankerna utgör den största gruppen av kreditgivare bland kreditinstituten. Av kreditinstitutens sammanlagda utlåning till allmänheten svarar bankerna för knappt hälften, motsvarande drygt 2 100 miljarder kronor. På den svenska marknaden svarar de fyra största bankaktiebolagen tillsammans för 76 procent av bankernas sammanlagda balansomsättning.

För att underlätta bankernas finansiering och få de finansiella marknaderna att fungera bättre vidtog de svenska myndigheterna en rad åtgärder. Riksbanken ökade till exempel tillgången på krediter med löptider på upp till tolv månader för bankerna. Dessa krediter gavs i utbyte mot att bankerna lämnade säkerhet i Riksbanken. Bankernas möjligheter att få tag på finansiering förbättrades under slutet av 2009 och Riksbanken beslutade i februari 2010 att upphöra med lånen på tolv månaders löptid med rörlig ränta. De svenska bankernas kreditförluster har fortsatt att minska som en följd av den ekonomiska återhämtningen och alla fyra storbankerna är förhållandevis väl kapitaliserade. I takt med att förhållandena på de finansiella marknaderna förbättrats har Riksbanken under hösten 2010 avvecklat de sista extraordinära lån som gavs under krisen. Trots vissa initiala störningar på penningmarknaderna har denna avveckling flutit väl. Men faktum kvarstår att de svenska bankernas beroende av marknadsfinansieringen gör dem sårbara för störningar på de finansiella marknaderna. Detta gäller framför allt den del av bankernas marknadsfinansiering som är kortfristig och är i utländsk valuta (Svenska bankernas årsredovisningar, 2010).

Återhämtningen i ekonomin har inneburit att viljan att investera åter har ökat och med det också företagens behov av att öka sin utlåning. Detta innebär att företagens utlåning från kreditinstituten förväntades återhämta sig redan under sista kvartalet 2010, vilket är tidigare än vad som prognostiserades i den tidigare stabilitetsrapporten. Vändningen beror framför allt på att de fasta bruttoinvesteringarna väntas öka mer än tidigare tack vare den starka återhämtningen i svensk ekonomi. Prognosen för bruttoinvesteringarna har reviderats upp från en tillväxt för 2010 på 2 procent under våren till 5,3 procent vid tiden för årsrapporternas redovisning (Svenska bankernas årsredovisningar, 2010). För att se den ekonomiska situationen för de fyra svenska bankerna, se bilaga 1.

4.6 Bankernas egna nyckeltalsdefinitioner

Handelsbanken AB

K/I-tal är summa kostnader i förhållande till summa intäkter. Räntabilitet på eget kapital definieras som årets resultat i relation till genomsnittligt eget kapital, där genomsnittligt eget kapital justeras för värdeförändringar på finansiella tillgångar klassificerade som tillgängliga för försäljning och derivat i kassaflödessäkringar samt ett vägt genomsnitt av nyemission, utdelning samt återköp av egna aktier. Räntabilitet på totalt kapital är rörelseresultatet i relation till genomsnittlig balansomsättning. Kapitaltäckningsgraden anges som totalt kapitalbas för kapitaltäckningsändamål i relation till riskvägd volym. Primärkapital består av eget kapital och primärkapitaltillskott. Avdrag görs för bl.a. upparbetad utdelning, goodwill och andra immateriella tillgångar samt skillnaden mellan förväntad förlust och gjorda reserveringar för sannolika kreditförluster. Upparbetade vinstmedel i koncernens försäkringsbolag ingår inte i primärkapitalet. Vad gäller kreditförlustnivå så definieras det som kreditförluster och värdeförändringar på övertagen egendom i förhållande till utlåning till allmänheten och kreditinstitut (exklusive banker) vid årets början samt övertagen egendom och kreditgarantier

(handelsbankens årsredovisning, 2010).

Nordea AB

K/I-tal anges totala rörelsekostnader i procent av totala rörelseintäkter. Avkastning på eget kapital är årets resultat exklusive minoritetsintressen i procent av genomsnittligt eget kapital under året. I genomsnittligt eget kapital ingår årets resultat och ej utbetald utdelning. Minoritetsintressen ingår ej. Totalavkastning är totalavkastning mätt som värdetillväxt i ett aktieinnehav under året, under antagande om att utdelningen återinvesteras i nya aktier vid utbetalningstidpunkten. Kapitältäckningsgrad är kapitalbas i procent av riskvägda tillgångar. Primärkapital definieras som den del av kapitalbasen som innefattar konsoliderat eget kapital exklusive investeringar i försäkringsbolag, föreslagen utdelning, uppskjutna skattefordringar, immateriella tillgångar i bankverksamheten och hälften av avdraget avseende förväntat ”underskott”, det vill säga den negativa skillnaden mellan förväntade kreditförluster och gjorda reserveringar. Med tillsynsmyndighets godkännande omfattar primärkapital även kvalificerade former av förlagslån (primärkapitaltillskott och hybridkapitallån). Kärnprimärkapital utgörs av primärkapital exklusive hybridkapitallån. Kreditförlustnivån avspeglar normaliserade förlustnivåer över en konjunkturcykel både på portföljnivå och för enskilda kreditengagemang (Nordeas årsredovisning, 2010).

SEB- bank AB

K/I-tal är summa kostnader dividerat med summa intäkter. Räntabilitet på eget kapital anges som aktieägarnas andel av nettoresultatet dividerat med genomsnittligt eget kapital medan räntabilitet på totala tillgångar anges som aktieägarnas andel av nettoresultatet dividerat med genomsnittlig balansomslutning. Kapitältäckningsgraden är kapitalbasen dividerat med riskvägda tillgångar. Primärkapital definieras som eget kapital exklusive föreslagen utdelning, uppskjuten skatt och immateriella tillgångar (t.ex. bankrelaterad goodwill) och vissa ytterligare justeringar görs. I primärkapitalet kan även inkluderas vissa särskilt förlustabsorberande förlagslån, s.k. primärkapitaltillskott. Kreditförlustnivå är kreditförluster, netto, dividerat med ingående balans för utlåning till allmänheten, utlåning till kreditinstitut samt kreditgarantier efter avdrag för specifika reserver, gruppvisa reserver och reserver för poster utanför balansräkningen (SEB:s årsredovisning, 2010).

Swedbank AB

K/I- talet definieras som kostnader i relation till intäkter. Räntabilitet på eget kapital definieras som årets resultat hänförligt till aktieägarna i relation till genomsnittligt eget kapital hänförligt till aktieägarna samt avkastningen på totalt kapital är årets resultat i relation till genomsnittlig balansomslutning. Vad gäller kapitältäckningsgraden samt primärkapital så definieras kapitältäckningsgraden som kapitalbas i relation till riskvägt belopp medan primärkapital definieras som eget kapital med avdrag för föreslagen utdelning, uppskjutna skattefordringar och immateriella tillgångar samt vissa ytterliga justeringar. I primärkapitalet kan även inkluderas vissa särskilt förlustabsorberande förlagslån, s.k. primärkapitaltillskott. Kreditförlustnivån är Kreditförluster netto i förhållande till ingående balans för utlåning till kreditinstitut och allmänheten (Swedbanks årsredovisning, 2010).

5. ANALYS

I kapitlet följer en sammanställning av resultatet från den empiriska undersökningen, följt av ett analytiskt resonemang. Strukturen följer från föregående kapitel och är indelad i en övergripande forskningsfråga och två delfrågor. Analysen baserar sig på tabellerna som studien presenterar, både empiri och referensram samt kopplar ihop empirin med referensramen för att i slutsatsen kunna besvara undersökningens forskningsfråga och del frågor.

5.1 Hur ser den Svenska bankmarknaden ut idag?

De fyra bankerna rör sig med ett betydande kapital med inlåning från privatpersoner, företag och handel med värdepapper. Här följer några uppgifter hur det ser ut för de fyra bankerna idag jämfört med åren närmast bakåt i tiden från 2010. Tillsammans har de fyra storbankerna ett finansieringskapital på drygt 7 400 miljarder kronor. Hälften av denna summa är inlåning av kunder medan resten består av värdepapper som lånas upp samt lån i utländsk valuta.

Handelsbankens egna kapital inklusive utdelningar har under de senaste fem åren vuxit i genomsnitt med 15 procent per år. Intäkterna ökade på grund av en bra kundmarknad. De totala kostnaderna minskade med 1 % till -15018 Mkr. Personalkostnaderna minskade med 5 % på grund av lägre pensionskostnader enligt IAS 19 (bankernas redovisningsprinciper). Kreditförlusterna minskade till -1507 Mkr och kreditförlustnivån minskade till 0,10 %. Detta betyder att bankens likviditetssituation kan uppfattas som positiv. Handelsbankens årsresultat ökade med 20 % och uppgick till 13 727 Mkr år 2009 jämfört med 15 326 Mkr 2008. Kreditförlusterna uppgick till 96 Mkr åren 2008 respektive 34 Mkr under 2007. Kreditförlusterna uppgick till 27 Mkr under 2008 jämfört med 55 Mkr under 2006. Kreditförlustnivån uppgick netto till 0,00 % (-0,01). Osäkra fordringar fortsatte att minska och uppgick netto till 624 mnkr (876). De osäkra fordringarna var 0,05 % (0,07) av utlåningen. Osäkra fordringar netto, efter avdrag för reserveringar, uppgick vid årets utgång av 2009 till 220 Mkr respektive 135 Mkr under 2010. Koncernens utlåning till allmänheten ökade med 20 procent och uppgick till 1103 Mkr vid årets slut 2007 jämfört med 919Mkr under 2006.

En analys av Nordeabanken under de senaste fem åren ger vid handen att banken har en stark kapitalposition med 21,0 Mn euro i primärkapital år 2010, varav 19,1 Mn euro var kärnpri-märkapital. Snittmarginalerna på företagsutlåning ökade under år 2009, till följd av prisjustering relaterad till kreditrisken. Detta innebar att företagens kreditefterfrågan vände upp och volymerna ökade i alla segment. Nordea fortsatte att bistå kunderna i att skydda sig mot marknadsrisker, och intäkterna från riskhanteringsprodukter steg kraftigt. Detta har gjort att Nordea förbättrade sin ställning på företagsmarknaden genom att selektivt välja företagskunder med höga kreditbetyg.

Sverige är SEB:s enskilt största marknad med 166 000 företagskunder och 1,6 miljoner privatkunder. 2010 svarade dessa för 56 procent av bankens intäkter. SEB har den ledande positionen bland storföretag, finansiella institutioner och privata bankkunder, med höga marknadsandelar inom valutahandel, aktiehandel, cash management, kapitalförvaltning och fondförsäkring. SEB:s resultat i de baltiska länderna har förbättrats under de senaste åren. För första gången sedan 2008 kunde SEB redovisa positiva rörelseresultat för sin verksamhet i Baltikum. Räntenettet minskade med 2 036 Mkr eller 11 procent till 16 010 Mkr år 2010 respektive 18 046 Mkr år 2009. vilket motsvarar en kreditförlustnivå på 0,14 procent (0,92).

Swedbank hade som de andra svenska bankerna en hög lönsamhet innan finanskrisen. Avkastningen på eget kapital kunde då ligga på över 20%. Med finanskrisen ökade kreditförlusterna och tillsammans med låga räntor och dåliga resultat i den baltiska verksamheten försämrades den totala lönsamheten. För att Swedbank ska återhämta sig från finanskrisen krävs att räntenivåerna förändras positivt och att kreditkvaliteten stärks.

5.2 Bankernas resultat- och balansräkningar

Handelsbanken presenterar en stark balansräkning vilket härleds från en hög lönsamhet kombinerat med låg risktolerans, vilket ger en stabil finans med lägre finansieringskostnader. Att bankens intäkter sjönk kan förklaras med att nettoresultatet av finansiella poster i jämförelseperioden innehåller höga valutarelaterade intäkter och lägre räntenetto. Summan av rörelseintäkterna minskade och detta berodde på att leasingavskrivningar enligt plan reducerades samt genom att omkostnader exklusive osäkra fordringar ökade. Bankens totala kostnader minskade genom att personalkostnader sjönk, valutaförändringar, lägre rörliga ersättningar samt lägre pensionskostnader enligt IAS 19. Däremot ökade administrativa kostnader till största delen beroende på kostnader för IT-utveckling. Under år 2009 var Handelsbanken en av de största börsnoterade nordiska bankerna som presenterade högst kostnadseffektivitet. Bankens kapitalsituation har stärkts under de senaste åren och har haft stabil intjäning, vilket betyder låga kreditförluster. Avkastning på eget kapital har aldrig understigit 12 procent under femårsperioden efter kreditförluster och skatt och det har inte skett någon nyemission av aktier.

Nordeabanken presenterar en stabil intäktsökning under femårsperioden. Detta kan förklaras av att räntenettet ökade till följd av ökade volymer och högre marginaler, avgifter. Provisionsnettot ökade på grund av växande förvaltad kapital samt en ökad aktivitet på kreditmarknaden. Nettoresultatet ökade till följd av hög efterfrågan på derivatinstrument och valutamarknaden. Bankens kostnader har ökat under de senaste åren, främst på grund av administrativa kostnader.

SEB-bankens siffror i balans- och resultaträkningen har påverkats kraftigt på grund av marknadsförutsättningar som rådde under 2009. Hög volatilitet, kraftiga räntesänkningar och ökade kreditmarginaler skapade en situation som ledde till temporära positiva och negativa effekter på intäktsidan. Nettokostnaderna minskade under 2009, på grund av överskottslikviditet. Finansieringsåtgärder ledde till en bättre avkastning och värdepapper emitterades. Detta bidrog till högre ränta på ett positivt sätt. Bankens nettoresultat av finansiella transaktioner minskade vilket delvis förklaras av lägre ränteintäkter från valutahandeln och på grund av lägre marknads volatilitet. Sedan 2008 har SEB förbättrat sitt resultat i Baltikum. De totala tillgångarna i balansräkningen sjönk på grund av valutaomräkningseffekter och utlåningen nådde sin lägsta nivå de senaste åren i femårsperioden. Bankens årsresultat ökade, vilket berodde på en lägre kreditförlust. Resultat före kreditförluster och nedskrivningar under de senaste åren har minskat. Anledningen har varit på grund av att räntenetto har varit under press av ett lågt ränteläge samt en minskning av utlåningsvolymer framför allt i de baltiska länderna. Därtill var intäkterna under 2009 ganska höga beroende på gynnsamma marknadsförutsättningar. Under senaste året sjönk bankens räntenetto på grund av att Riksbanken började höja reporäntan. Detta innebar att kreditefterfrågan bland företag i Sverige och de baltiska länderna ökade.

Swedbanks balans- och resultaträkning visar att resultatet uppgick till 7 483Mkr år 2010 jämfört med -10 442Mkr år 2009. Räntenettet år 2010 minskade med 27 procent jämfört med år

2009 tack vare minskade ränteintäkter och lägre utlåningsvolym. Intäkterna ökade med 12 procent från år 2009 på grund av ökade marknadsvärden. Intäktsökningen berodde också på nettoinflöden från institutionell försäljning och försäljning från tredje part. De totala kostnaderna efter att avsättningarna till resultatbaserade ersättningar räknats bort ökade med 206 Mkr. Denna kostnadsökning kommer sig av att man anställt fler personal och att IT-kostnader blivit högre.

5.3 Bankernas kreditförluster

Handelsbankens medelvolymer av utlåning till allmänheten ökade innan finanskrisen (2006-2007). Det totala räntenettet från utlåningen var lägre på grund av att ökade volymer inte kompensades för lägre marginaler, medan räntenettet från inlåningen ökade på grund av högre volymer och förbättrade marginaler.

Nordeas kreditförluster minskade genom att antalet anställda reducerades för att öka produktiviteten och satsningar gjordes att minska manuella transaktioner och kontanthantering. Ökningen av tillgångar skedde genom ökad in- och utlåning från allmänheten. Banken emitterade långfristiga värdepapper och obligationer. Svenska staten finansierade sitt deltagande via stabilitetsfonden, genom ett avtal som köpts ut under de senaste åren.

SEB:s kreditförlusters minskande förklaras av att reserveringsgraden var oförändrad. Detta gjorde att BNP sjönk drastisk i de baltiska länderna. Dessutom fanns stora oreglerade lånefordringar och nedskrivningar av förvärvsgoodwill. Under 2010 sålde banken sin kontorsrörelse i Tyskland till Banco Santander.

Swedbank. Efter finanskrisen 2008, såg framtidsutsikterna ganska svaga ut och banken hade genomfört en nyemission av aktier. Därefter under 2009 redovisade banken en kreditförlust. Konsekvensen blev att i slutet av 2010 ändrade banken sin utdelningspolicy.

5.4 Bankernas ekonomiska situation idag

Tillsammans står de fyra största svenska bankerna för tre fjärdedelar av både inlåningen från och utlåningen till den svenska allmänheten. Därmed har dessa banker en avgörande betydelse för kreditförsörjningen och andra viktiga funktioner i det svenska finansiella systemet. En betydande del av bankernas verksamhet sker utomlands. De svenska bankerna har under de två senaste decennierna följt utvecklingen i världen på ett mer aktivt sätt och investerat betydande kapital och utvidgat sin verksamhet globalt och har blivit finansiella koncerner. Från att ha varit traditionella banker satsas mer på andra produkter och tjänster som till exempel verksamheter inom livförsäkring, fondförvaltning och bolån.

Genom att följa riksbankens rekommendationer vad gäller utlåning och finansiering har situationen för bankerna förbättrats. Finanskrisen tillsammans med nya rigorösare bankregler har lett till ökade likviditetsreserver och att låntagarna fått bättre förutsättningar att betala tillbaka sina lån.

Finansinspektionen och Riksbanken har kommit med förslag om hur de svenska bankerna ska ha större säkerhet i att kunna hålla en stabil ekonomi och minimera risker. De fyra storbankerna har tillsammans en så stor verksamhet att det skulle få betydande konsekvenser om förslaget om högre kapitaltäckningskrav inte infördes.

Bankernas frikostighet vad gäller att låna ut kapital till bolån har inte varit optimal utan bolånen har skjutit i höjden. Det har varit lätt för hushållen att låna pengar men behov är att från bankernas sida att ställa större krav och säkerhet för att också i ett längre perspektiv vara säkra på att hushållen kan betala tillbaka sina lån. De svenska bankerna har dock visat en större återhållsamhet vad gäller att låna ut kapital jämfört med sina konkurrenter i Europa.

5.5 Bankernas viktiga nyckeltal

Nyckeltal används för att göra en företagsanalys och består av olika indikatorer i form av siffror. Resultaten som man får kan man välja att presentera i statistik genom tabeller, diagram, cirklar eller annan presentation. Siffervärdena presenteras nedan i tabellform för att det ska vara klart.

Inledningen görs med en deskriptiv analys och börjar med bankernas kapitaltäckningsgrad. I tabell (5.1) visas att de fyra bankerna ligger en procent över lagstadgade 8 sett över fem års tid. I början av 2006 hade SEB den högsta kapitaltäckningsgraden med 11,5 % för att även 2007 vara i täten av bankerna med 11,0 %. 2008 visade Handelsbanken det bästa resultatet med 16 % och fortsatte visa de bästa resultaten även 2009 och 2010. Vad som framkommer är att Nordea från 2007 visade en ökning till 2010 vilket även Swedbank gjort. SEB däremot ökade sin kapitaltäckningsgrad från 2008 till 2009 men minskade åter till 2010. En intressant iakttagelse är att Nordea genomgående har varit den bank som haft lägst kapitaltäckningsgrad och banken har under de två senaste åren lyckats komma över 10 %.

Banker/Kapitaltäckningsgrad i %	2010	2009	2008	2007	2006
Handelsbanken	20,9	20,2	16,0	10,4	9,5
Nordea	11,5	11,9	9,5	9,1	9,8
SEB-banken	12,4	13,5	10,6	11,0	11,5
Swedbank	13,5	13,5	11,6	9,3	9,8

Tabell 5.1 Bankernas kapitaltäckningsgrad i %, 2006-2010

I tabell 5.2 visas hur kreditförlustnivån förändrats för de fyra bankerna och man kan se att de allihop visar ett bättre resultat 2010 jämfört med 2006 som var det sämsta året i femårsperioden. Bästa året med den mest positiva kreditförlustnivån var dock 2009 för alla storbankerna. Handelsbanken visar de minsta svängningarna under perioden medan Nordea, SEB och Swedbank fluktuerat mer. Swedbank uppvisar en högstanivå på 1,74% 2009 och SEB 0,92% vilka är de högsta siffrorna under femårsperioden. De tre senaste åren har alla bankerna visat positiva kreditförlustnivåer medan SEB är den enda banken som visat detta alla fem åren.

Banker/Kreditförlustnivån i %	2010	2009	2008	2007	2006
Handelsbanken	0,10 0,21		0,11	0,00	-0,01
Nordea	0,27 0,51		0,14	-0,2	-0,11
SEB-banken	0,14 0,92		0,30	0,11	0,08
Swedbank	0,20 1,74		0,24	0,07	-0,02

Tabell. 5.2 Bankernas kreditförlustnivå i %, 2006-2010

Tabell 5.3 visar bankernas K/I-tal före avdrag för kreditförluster. Handelsbanken har under femårsperioden uppvisat det lägsta K/I-talet med variation mellan 42,1% 2006 till 48% 2010. SEB har under samma period visat 58,2% till 65% och uppvisar därmed de högsta siffrorna. Nordea har legat någorlunda jämnt med siffror mellan 49,7 och 52% i perioden. Swedbank låg någorlunda jämnt under åren 2006 till 2009 med siffror mellan 49,6 och 51,3 men tog ett skutt upp till 57% 2010. Av tabellen kan man utläsa att Handelsbanken är den bank som ligger mest stabilt medan Swedbank ligger sämst till.

Banker / K/ I-tal i %	2010	2009	2008	2007	2006
Handelsbanken	48 47,1		44,3	45,6	42,1
Nordea	52 49,7		52,9	51,6	51,8
SEB-banken	65 64,2		61,8	57,4	58,2
Swedbank	57 51,3		49,6	50,8	51,9

Tabell 5.3 Bankernas K/I-tal före avdrag för kreditförluster i %, 2006-2010

Tabell 5.4 visar räntabilitet på totalt kapital i %. Ju lägre siffra desto sämre lönsamhet. Av redovisade siffror kan man se att Handelsbanken klarat sig bra genom femårsperioden och ligger på siffror mellan 0,63% och 0,67%. Det har även Nordea som redovisar siffror mellan 0,62 och 1,13. Lönsamheten har påverkats negativt med minskat resultat från år 2006. SEB hade 0,80% 2006 och lönsamheten sjönk till 0,01% 2009 och 0,02% 2010 från att ha varit 0,50% 2008. Swedbank hade ett förlustår 2009 med 0,58% medan övriga år låg på mellan 0,40% och 1,05.

Banker / Räntabilitet på totalt kapital i %	2010	2009 2008		2007	2006
Handelsbanken	0,67 0,63		0,79	0,78	0,86
Nordea	0,62 0,63		0,63	0,98	1,13
SEB-banken	0,02 0,01		0,50	0,73	0,80
Swedbank	0,40 -0,58		0,76	0,97	1,05

Tabell 5.4 Bankernas räntabilitet på totalt kapital i %, 2006-2010

Tabell 5.5 visar räntabilitet på eget kapital i %. Avkastningen till aktieägarna har varierat under femårsperioden men noterbart är att Swedbank 2008 gav en avkastning på 15,2% för året därpå få en negativ avkastning på -12,5%. Storbankerna visade någorlunda jämna siffror under 2006 med bara en skillnad på 3,6%. Detta år redovisades också den högsta avkastningen utom för Handelsbanken som hade en högre avkastning året därpå. 2008 fick finanskrisen genomslag och man ser att avkastningen visade lägre siffror för att dippa ännu mer 2009 till lägstanivåer. Handelsbanken och Nordea visade ganska jämnt resultat åren 2009 och 2010 medan SEB tog ett kliv med 5,6% ökning från 2009 till 2010 medan Swedbank vände ett minus på 12,5% till ett plus på 8,1%.

Banker / Räntabilitet på eget kapital i %	2010	2009 2008		2007	2006
Handelsbanken	12,9 12,6		16,2	23,3	20,9
Nordea	11,5 11,3		15,3	19,7	22,9
SEB-banken	6,8 1,2		13,1	19,3	20,8
Swedbank	8,1 -12,5		15,2	18,9	19,3

Tabell 5.5 Bankernas räntabilitet på eget kapital i %, 2006-2010

Tabell 5.6 visar primärkapital i %. Utvecklingen av primärkapital för de fyra svenska bank-

erna har varierat något under åren 2006 - 2010 men i stort visat på en ökning under perioden. 2006 hade bankerna ett lägre primärkapitalresultat i % där Handelsbanken och SEB ökade 2007 medan Nordea och Swedbank minskade något. Från 2007 till 2008 minskade Handelsbanken medan de övriga ökade något. Från 2008 till 2009 skedde en kraftigare ökning för alla fyra bankerna, största ökningen stod Handelsbanken för med 3,7 %. Från 2009 till 2010 gick Handelsbanken ifrån ytterligare och ökade till 16,5 % medan Swedbank gjorde en blygsam ökning, SEB stod still och Nordea ökade något.

Banker / Primärkapital i %	2010	2009	2008	2007	2006
Handelsbanken	16,5 14,2		10,5	10,6	6,8
Nordea	9,8 10,2		7,4	7,0	7,1
SEB-banken	12,8 12,8		8,4	8,6	8,2
Swedbank	11,0 10,4		8,4	6,2	6,5

Tabell 5.6 bankernas primärkapital i %, 2006-2010

6. SLUTSATS

I detta kapitel undersöker vi vår övergripande forskningsfråga och de två delfrågorna vilka uppsatsen avser att förklara på ett sammanfattande sätt. Till hjälp använder vi oss av den information som vi har presenterat tidigare i undersökningen.

Hur är den aktuella ekonomiska situationen för de fyra största svenska bankerna i dag?

Med utgångspunkt från femårsperioden 2006 till och med 2010 har vi ögonen riktade framåt och kan konstatera att finanskrisen orsakade många reaktioner, både i ord och handling. Flera åtgärder sattes in för att minimera risker och styra upp finansväsendet i Sverige och världen. De fyra storbankerna som vi koncentrerat oss på har till stora delar klarat sig bra jämfört med sina europeiska konkurrenter vilket inte betyder att de står utanför riskzonen att drabbas av världskonjunkturen. Bankerna har agerat enligt riksbankens rekommendationer och har förlängt utlåningen. Bankerna har också förnyat sina ställningar vad gäller finansieringen i valutor och även stärkt sitt kapital och ökat sina kapitalnivåer. Detta kan ses som positivt. Vi har sett genom bankernas årsredovisningar att de har visat på bra resultat 2010 och har vänt ett negativt resultat vad gäller problemkrediter och kreditförluster såväl i Sverige som i de baltiska stater man satsat kapital i.

För att underlätta bankernas finansiering och få de finansiella marknaderna att fungera bättre vidtog de svenska myndigheterna en rad åtgärder. Riksbanken ökade till exempel tillgången på krediter med löptider på upp till tolv månader för bankerna. Dessa krediter gavs i utbyte mot att bankerna lämnade säkerhet i Riksbanken. Bankernas möjligheter att få tag på finansiering förbättrades under slutet av 2009 och Riksbanken beslutade i februari 2010 att upphöra med lånen på tolv månaders löptid med rörlig ränta. De svenska bankernas kreditförluster har fortsatt att minska som en följd av den ekonomiska återhämtningen och alla fyra storbankerna är förhållandevis väl kapitaliserade. I takt med att förhållandena på de finansiella marknaderna förbättrats har Riksbanken under hösten 2010 avvecklat de sista extraordinära lån som gavs under krisen. Trots vissa initiala störningar på penningmarknaderna har denna avveckling förflutit väl. Men faktum kvarstår att de svenska bankernas beroende av marknadsfinansieringen gör dem sårbara för störningar på de finansiella marknaderna.

Återhämtningen i ekonomin har inneburit att viljan att investera åter har ökat och med det också företagens behov av att öka sin utlåning. Detta innebär att företagens utlåning från kreditinstituten förväntades återhämta sig redan under sista kvartalet 2010, vilket är tidigare än vad som prognostiserades i den tidigare stabilitetsrapporten. Vändningen beror till del på att de fasta bruttoinvesteringarna väntas öka mer än tidigare tack vare den starka återhämtningen i svensk ekonomi.

En analys på en djupare nivå leder fram till att Handelsbanken har klarat sig förhållandevis bra under femårsperioden och har varit den bank som visat upp nyckeltal som legat förhållandevis stabilt under femårsperioden med någon svacka under 2007 och 2008. Handelsbanken har haft den största ökningen av kapitaltäckningsgrad av de fyra storbankerna, men man kan se detta som en nödvändig handling från bankens sida för att inte förtroendet för banken hos låntagarna skulle minska. Banken har också visat små ökningar av kreditförlustnivån och K/I-talet efter minskningar för kreditförluster.

En bank som inte visade samma positiva siffror som Handelsbanken var SEB som bland annat hade större kreditförluster under finanskrisen. Av tabellerna kan avläsas att dessa kreditförluster markeras av kreditförlustnivån och K/I-talet. Under 2008 och 2009 visade sig finanskrisen påverka bankens resultat vars lönsamhet minskade eftersom nyckeltalen räntabiliteten på totalt kapital samt räntabiliteten på eget kapital visade sämre siffror.

Finanskrisen gick hårt åt Swedbank som vi har kunnat utläsa presenterade det sämsta resultatet i genomgången av nyckeltalen. Swedbank har haft en stor verksamhet i Baltikum där bankerna visat stora kreditförluster. Swedbank redovisade positiva nyckeltal gällande räntabilitet på eget kapital men också det totala kapitalet men redovisade minskningar 2009.

Nordea är den banken som inte visat på några skutt i redovisningen av sina nyckeltal utan har varit jämförelsevis den bank som varit jämnast. Det framkommer inte mycket som pekar på att banken har slagits speciellt hårt utifrån nyckeltalen. När vi ser på kapitaltäckningsgraden gör vi samma bedömning som för Handelsbanken, att det har mer med kundernas förtroende att göra än med rent ekonomiska motiv. Tanken är nog från bankens sida att kundernas förtroende är a och o inför framtiden och därför är det viktigt att satsa på det perspektivet. Nordea har inte som Swedbank och SEB satsat på verksamheter i Baltikum i lika stor utsträckning och är därför en av anledningarna till att banken klarat sig bättre.

Hur har de fyra största svenska bankerna påverkats av nyckeltalen?

Alla de studerade nyckeltalen i bankernas redovisningar har varierat mer eller mindre under femårsperioden och det går därför inte att säga att det finns ett tydligt mönster i vad man kan läsa ut av nyckeltalen.

Vad gäller bankernas kapitaltäckningsgrad för de fyra bankerna ligger de en procent över lagstadsade 8 sett över fem års tid. I början av 2006 och år 2007 hade SEB den högsta kapitaltäckningsgraden. 2008-2010 visade Handelsbanken det bästa resultatet. Nordea och Swedbank visade en ökning från 2007 till 2010. SEB däremot ökade sin kapitaltäckningsgrad från 2008 till 2009 men minskade åter till 2010. En intressant iakttagelse är att Nordea genomgående har varit den bank som haft lägst kapitaltäckningsgrad och banken har under de två senaste åren lyckats komma över 10 %.

Bankernas kreditförlustnivåer visar ett bättre resultat 2010 jämfört med 2006 som var det sämsta året i femårsperioden. Bästa året med den mest positiva kreditförlustnivån var 2009 för alla storbankerna beroende på att ekonomin började återhämta sig. Handelsbanken visar de minsta svängningarna under perioden medan Nordea, SEB och Swedbank fluktuerat mer. De tre senaste åren har alla bankerna visat positiva kreditförlustnivåer medan SEB är den enda banken som visat detta alla fem åren.

När bankerna redovisar sina K/I-tal före avdrag för kreditförluster framkommer att Handelsbanken under femårsperioden uppvisat det lägsta K/I-talet med variation mellan 42,1% 2006 till 48% 2010. SEB har under samma period visat 58,2% till 65% och uppvisar därmed de högsta siffrorna. Nordea har legat någorlunda jämnt med siffror mellan 49,7 och 52% i perioden. Swedbank låg någorlunda jämnt under åren 2006 till 2009 med siffror mellan 49,6 och 51,3 men tog ett skutt upp till 57% 2010. Av tabellen kan vi utläsa att Handelsbanken är den bank som ligger mest stabilt medan Swedbank ligger sämst till.

Räntabiliteten på totalt kapital i % visar att Handelsbanken klarat sig bra genom femårsperioden och ligger på siffror mellan 0,63% och 0,86%. Det har även Nordea som redovisar siffror mellan 0,62 och 1,13. Dock ser vi också att lönsamheten påverkats negativt med minskat resultat från år 2006. SEB hade 0,80% år 2006 och lönsamheten sjönk till 0,01% år 2009 och 0,02% år 2010 från att ha varit 0,50% år 2008. Swedbank hade ett förlustår 2009 med 0,58% medan övriga år låg på mellan 0,40% och 1,05.

Nyckeltalet primärkapital i % visar att det för de fyra storbankerna har varierat något under åren 2006 - 2010 men i stort visat på en ökning under perioden. 2006 hade bankerna ett lägre primärkapitalresultat i % där Handelsbanken och SEB ökade 2007 medan Nordea och Swedbank minskade något. Från 2007 till 2008 minskade Handelsbanken medan de övriga ökade något. Från 2008 till 2009 skedde en kraftigare ökning för alla fyra bankerna, största ökningen stod Handelsbanken för med 3,7 %. Från 2009 till 2010 gick Handelsbanken ifrån ytterligare och ökade till 16,5 % medan Swedbank hade en blygsam ökning, SEB stod still och Nordea ökade något.

Sammantaget kan vi av nyckeltalen utläsa att finanskrisen haft påverkan genom att flera av nyckeltalen visade att bankerna hade en nedgång mellan 2009 och 2010. Bankernas kostnader ökade och intäkterna minskade vilket resulterat i en låg lönsamhet under perioden.

Hur ser avkastningskravet på lån ut?

Med finanskrisen kom ökade krav på bankerna att de skulle ha en bättre likviditet genom EU-direktiv och från svenska myndigheter vilket utmynnade i ett nytt regelverk. Detta menat att styra upp och påverka den finansiella ekonomiska utvecklingen i Sverige. Kostnaden för ökade kapital- och likviditetskrav är uträknade att vara låg och för att höja bankernas kapitalkostnader är högre kapital- och likviditetskrav nödvändigt. Därmed kommer också utlåningsräntorna till hushåll och företag att höjas. Återhämtningen i ekonomin har inneburit att viljan att investera åter har ökat och med det också företagets behov av att öka sin utlåning. Detta innebär att företagets utlåning från kreditinstituten förväntades återhämta sig redan under sista kvartalet 2010, vilket är tidigare än vad som prognostiserades i den tidigare stabilitetsrapporten. Vändningen förväntas ske genom att de fasta bruttoinvesteringarna väntas öka mer än tidigare tack vare den starka återhämtningen i svensk ekonomi. Prognosen för bruttoinvesteringarna har reviderats upp från en tillväxt för 2010 på 2 procent under våren till 5,3 procent vid tiden för årsrapporternas redovisningar.

7. AVSLUTANDE DISKUSSION

I den avslutande reflektionen kommer vi att presentera våra egna tankar om undersökningen samt ge förslag till vidare forskning på hur fortsatta undersökningar kan genomföras inom samma problemområde.

I den här uppsatsen har undersökts hur den aktuella ekonomiska situationen för de fyra största svenska bankerna ser ut i dag. För att ta reda på detta genomfördes en analys av bankernas årsredovisningar, specifikt deras femårsrapporter bakåt i tiden. Bankernas resultat- och balansräkningar har analyserats samt deras kreditförluster. Dessutom gjordes en nyckeltalsanalys med ett antal utvalda nyckeltal som studerades, varje bank för sig, under tidsperioden 2006-2010. Avsikten med analyserna var att jämföra bankerna under denna femårsperiod.

På grund av finanskrisen under åren 2006 - 2010 var det viktigt att införa nya regelverk med internationella regler med kapitalteckning vilket gjordes med såsom Basel II för att bankerna på ett bättre sätt skulle kunna hantera och mäta risker och för att stärka stabiliteten. Den nya kapitaltäckningslagen trädde i kraft år 2007 och dessa EU-regler och överenskommelser införlivades i det svenska banksystemet (Östlund, 2010).

Enligt Östlund, uppnådde Basel I det mål som det förväntades av regelverket. Trots dess framgång kan det inte bortses ifrån att regelverket hade sina begränsningar och svagheter. Det här regelverket bidrog till att bankerna kunde hålla samma nivåer trots att lånen var av skiftande kvalitet. Därefter var det nödvändigt att införa Basel II som innebär olika skyldigheter men samtidigt utgör det ett instrument för att bättre beräkna de faktiska kreditriskerna i banken och därmed sänka kapitalkravet och kostnaderna. Dessutom finns stora skillnader varav en är att kapitalkravet i Basel II är betydligt mera specificerat och differentierat än Basel I. Detta får till konsekvens att oavsett vilka regler som införs kommer de inte att utgöra någon exakt beräkning av risken. Basel II är ett komplext regelsystem ämnat att vara riskkänsligt och flexibelt samt anpassat för att kunna möta dagens krav. Risken är dock att reglerna är så komplexa att det kan skapa vissa problem och därmed instabilitet. Basel II skapar problem för nya aktörer eftersom regelverket ställer högre krav på rapporteringssystem och konkurrensfördelar för banker som har fungerande system på plats.

Undersökningen har gett oss insikt och en bättre förståelse hur bankerna i Sverige hanterar det kapital de har att förvalta. Nyckeltalen har också gett oss en inblick i hur historien bakåt några år har sett ut. Vi vill även påpeka att vi inte med avsikt velat lägga några egna personliga värderingar om den ena eller andra banken är bättre än någon annan. Vi har utifrån bankernas nyckeltal haft för avsikt att undersöka effekterna av den finansiella krisen och hur bankerna har klarat sig på den finansiella marknaden under de senaste fem åren.

7.1 Förslag till vidare forskning

Det vore intressant att genomföra vidare forskning och då intervjua bankernas ledning om deras syn på hur de svenska bankerna lyckats klara finanskrisen. Därigenom skulle även deras perspektiv bidra till att få en helhetsbild som skulle belysa varför situationen är som den är. En annan intressant tanke är att undersöka hur bankerna skulle hanterat situationen om den svenska staten inte hade stöttat med finansieringen. Det skulle också vara intressant att

studera andra nyckeltal, olika riskfaktorer som påverkar den finansiella bankmarknaden i Sverige och jämföra med andra länder på internationell nivå.

8. KÄLLFÖRTECKNING

Kapitlet har delats in i de medier där källorna har publicerats. Under varje kategori har källorna presenterats i ordning.

Böcker

Aktiespararnas Läs och tolka årsredovisningar: ”en handledning som hjälper dig att förstå börsbolagens årsredovisningar”. 2. uppl. (1998). Stockholm: Aktiespararnas aktieskola

Andersson, Göran (2008). *Kalkyler som beslutsunderlag: kalkylering och ekonomisk styrning*. 6., [kompletterade och rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Brealey R.A., Myers, S.C. & Allen, F. (2006) *Corporate Finance*. 8:e uppl. New York: McGraw-Hill Higher Education.

BAS nyckeltal: *för bättre analys och effektivare ekonomistyrning*. 4., [utök.] uppl. (2010). Stockholm: Norstedts juridik

Banklagskommittén (1999). *Reglering och tillsyn av banker och kreditmarknadsföretag: delbetänkande*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer, s 17-157

Carlsson, Björn & Nyblom, Henrik (2008). *Bankernas kreditförluster: 1988-1995 : med fokus på reservationer för befarade förluster*. 3., [rev.] uppl. Göteborg: BAS

Eriksson, Lars Torsten & Wiedersheim-Paul, Finn (2001). *Att utreda, forska och rapportera*. 7., [rev. och aktualiserade] uppl. Malmö: Liber ekonomi

Funered, U.E. (1994). *Bankernas risktagande*. Lund: Nerenius & santerus förslag AB.

Falkman, Henric (2004). *Bank- och finansieringstjänster: varför krävs reglering?*. 1. uppl. Stockholm: Norstedts juridik

Greenbaum (2002). *Journal of money, credit and banking*. [Elektronisk resurs]. - 2002-. - ISSN: 1538-4616

Holme, I. M. och Solvang, B.K., *Forskningsmetodik- om kvalitativa och kvantitativa metoder*, Studentlitteratur, Lund, 1997

Jacobsen, Dag Ingvar (2002). *Vad, hur och varför: om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Lund: Studentlitteratur

Johnsén, Christian & Öberg, Sofia (2008). *Lönsamhetsinriktad riskhantering: en metod och ett verktyg som förbättrar ditt företags lönsamhet och uppfyller ledningssystemens krav på riskhantering*. 1. uppl. Göteborg: Promomentum

Mishkin, Frederic S. (2003). *The economics of money, banking, and financial markets*. 6. ed. update Boston: Addison Wesley

Näslund, Bertil (1990). *Hur bör kommunerna hantera finansiella risker?*. Stockholm: Univ., Företagsekonomiska institutionen, Institutet för kommunal ekonomi

Ohlsson, Gunnar (2001). *Företagskalkyler: praktisk handbok i ekonomistyrning*. 1. uppl. Näsviken: Björn Lundén information

Patel, R. och Davidson, B., (2003). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*, Studentlitteratur, Lund.

Saunders, A. och Cornett, Marcia, M., (2004). “*Study guide for use with Financial markets and institutions*”. *A modern perspective*. 2. ed. New York: McGraw-Hill/Irwin

Smith, Dag (2006). *Redovisningens språk*. 3., rev. uppl. Lund: Studentlitteratur

Statens offentliga utredningar,(1998). *Utredningen om vidgad försöksverksamhet med kommunal uppdragsverksamhet. Kommunal uppdragsverksamhet : betänkande*. s. 160 – 196 .Stockholm: Fritzes offentliga publikationer

Trost, Jan (1997). *Kvalitativa intervjuer*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Vetenskapliga Artiklar

Al-Tamimi, H. & Hussein, A. (2008). *Implementing Basel II: an investigation of the UAE banks' Basel II preparations*. Journal of Financial Regulation & Compliance, Vol 16 Iss 2, s 173-187. Tillgänglig på: Emerald 2011-12-15

Avedal, K;(2008). *Finansinspektionen tillåter större andel primärkapitaltillskott*. Tillgänglig på:
http://www.slopedcurve.com/roller/makro/entry/finansinspektionen_till%C3%A5ter_st%C3%B6rre_andel_hybridkapital.2011-11-16

Bodie, Z. & Merton, R.C. (2002). *International pension swaps*. Journal Of Pensions Economics & Finance, 1 , pp 77-83 doi:10.1017/S1474747201001032. Tillgänglig på: Business Source Premier 2011-12-15

Bank for International Settlements , (2006). “*International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards*”. *A Revised Framework – Comprehensive Version* Tillgänglig på: <http://www.bis.org/publ/bcbs128.pdf>. 2011-12-16

Riksbanken,(2011). Penningpolitisk rapport: *Effekter av Basel III på den makroekonomiska utvecklingen*. 2011-12-16

Cifuentes, R, (2005). *Liquidity risk and Contagion*. Journal of European Economic Association. Vol: 3 ISS: 2/3 s. 556-566. Tillgänglig på Business Source Premier. 2011-12-16

Sveriges Riksbank, (1998). *Den svenska finansmarknaden*. s.1-48. Tillgänglig på:
www.riksbank.se .2011-10-26

Eklund, K,(2010). *Finanskrisen recension*. Artikel Ekonomisk debatt, Nr 4,38,s 52-56. Tillgänglig på: <http://www2.ne.su.se/ed/pdf/38-4-ke.pdf>. 2011-12-17

Ekonomifakta, (2008) . Vad är Finanskrisen?. ”*Finanskrisen sprids till andra länder*”.
Tillgänglig på internet: www.ekonomifakta.se. 2011-11-28

Franzén, T.” (2011). *Kraven på avkastning har blivit orimliga*. Artikel av Dagens Industri.
Tillgänglig på: <http://www.dagensps.se/artiklar/2011/11/10/72511298/index.xml> .2011-11-28

Furusten, K.,(2009) *Kriser får bankerna att agera mer opportunistis*. Pressmeddelande .
Tillgängligt på: <http://www.uu.se/press/pressmeddelanden/pressmeddelande-visning/?id=740&area=2,3,7,10,16&typ=pm&na=&lang=sv&fromSiteNodeId=41125>. 2011-11-16

Ingves, Stefan (red.) (2011). *Central bank governance and financial stability: a report by a study group*. Basel: Bank for International Settlements Tillgänglig på:
<http://www.bis.org/publ/othp14.pdf>. 2011-11-15

Garside, T. & Bech, J. (2003). *Dealing with Basel II: The Impact of the New Capital Accord*. Balance Sheet, Vol 11 Iss 4. Tillgänglig på: Emerald Fulltext 2011-12-16

Goodhart, C.A.E. (2005). *Financial Regulation, Credit Risk and Financial Stability*. National Institute Economic Review, Vol 192 Iss 1, s. 118-127. Tillgänglig: Sage Premier 2011-12-16

Gustafson, C. R., Pederson, G. D. & Gloy, B.A. (2005). *Credit risk assessment*. Agricultural Finance Review, Vol 65 Iss 2, s. 201-217. Tillgänglig: Emerald Fulltext 2011-12-16

Jersey [Elektronisk resurs] : financial sector assessment program update : financial system stability assessment. (2009). Washington, D.C.: International Monetary Fund
Tillgänglig på Internet: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2009/cr09282.pdf>

Lindbeck, A., (2010). *Lärdomar av finanskrisen*. Artikel av ekonomisk debatt, Nr 4, 38,s 5-19. Tillgänglig på: <http://www2.ne.su.se/ed/pdf/38-4-ke.pdf> .2011-12-17

Pederzoli, C. & Torricelli, C. (2005). *Capital Requirement and Business Cycle Regimes: Forward-looking Modeling of Default Probabilities*. Journal of Banking & Finance, Vol 29 Iss 12, s. 3121-3140. Tillgänglig: Science Direct 2011-12-16

Schück,(2011). *A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems*” Basel III. Artikel från DN. Tillgänglig på: <http://www.bis.org/publ/bcbs189.htm> .2011-11-15

Saurina, J., Trucharte, C., (2006). *An assessment of Basel II Procyclicality in Mortgage Portfolios*. Journal of Financial Services Research, Vol 32 Iss 1-2, s 81-101. Tillgänglig: Springer Link 2011-12-15

Wajnbloom, D & Schück. J. (2011).*Bättre kreditriskhantering för en bättre balansräkning*. Artikel i Dagens Nyheter. Tillgänglig på: <http://www.ensmartareplanet.se/2011/06/14/friskt-vagat-halften-vunnet/>. 2011-11 15

Worldtrade report, (2009). *Financial crisis sparks downturn*, Kompendiet. s. 1-2

Vredin, R. Brännlund, L. Ljungqvist, P. Strömberg och A. Wallgren, (2011) . *Miljö, arbete och kapital: konjunkturrådets rapport*, SNS Förlag.

Östlund, A, (2010). *Bankvärldens blickar riktas mot Basel*. Artikeln från ”Näringsliv”. Tillgänglig på internet: http://www.e24.se/business/bank-och-finans/basel-iii-reglerna-kan-ge-hogre-rantor_2179117.e24. 2010-07-15

Årsredovisningar

Handelsbanken AB årsredovisning, 2006-2010. Tillgänglig på internet: www.handelsbanken.se. 2011-11-09

Nordea Bank AB årsredovisning, 2006-2010. Tillgänglig på internet: www.nordea.com. 2011-11-09

SEB-bank AB årsredovisning, 2006-2010. Tillgänglig på internet: www.sebbank.se. 2011-11-09

Swedbank AB årsredovisning, 2006-2010 Tillgänglig på: www.swedbank.se. 2011-11-09

Databaser och Internet

Accounting bank, inloggning via Göteborgs universitet, 2011-11-8

Affärsdata ,inloggning via Göteborgs universitet 2011-11-8

Business Source Premier, inloggning via Göteborgs universitet, 2011-11- 8.

Centralbanken, www.centralbanken.se 2011-11-12

Finansinspektion, www.finansinspektionen.se 2011-11-10

Google, www.google.se, 2011-11-9.

Libris, inloggning via Göteborgs universitet, 2011-11-11

Mediearkivet, www.mediarkivet.se, 2011-11-9.

Penningpolitik, www.penningspolitik.se,2011-11-10

Science direct, inloggning via Göteborgs universitet, 2011-11-9

Övriga källor

Baselkommittén, (2006). *Basel II: ” International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards”. A Revised Framework - Comprehensive Version*. Tillgänglig på internet: <http://www.bis.org/publ/bcbsca.htm>, 2011-12-03.

Duroc AB årsredovisning,(2010). *Nyckeltal - Vad är nyckeltal?* Tillgänglig: http://www.duroc.com/media/567056/definition_av_nyckeltal.pdf. 2011-11-8.

Finansiell stabilitet, (2010:2) . *För en beskrivning av Basel III*. Tillgänglig på: www.penningspolitiskrapport.se, s.42, 52-55.

Finansinspektionens rapporter, (2002:8).” *Riskmätning och kapitalkrav II*”. Tillgänglig på: www.fi.se. 2011-11-05.

Finansinspektionen, (2006). *Statistisk rapport. Om Kreditmarknadsbarometern –andra kvartalet*. Tillgänglig på internet: <http://www.fi.se/upload/kreditbar2006kv2.pdf> . 2011-12-15

Forskningsinstitutet Investtech, (1997). *Likviditetsrisk*, Tillgänglig på:
http://www.investtech.no/main/market.php?MarketID=461&product=44&fn=/se/riskExplanation_SWE.phtm . 2011-11-15

Finansiell stabilitet,(2010:2). *Finansiella Marknader och Utvecklingen av Bankkoncernerna*. S.6-97 Tillgänglig på: http://www.riksbank.se/pagefolders/8574/fs_2010_2_sv.pdf. 2011-11-12

LBF (2004:297). *Lag om bank och finansieringsrörelse*. Kap 6. 2 §. 2011-12-15

Penningpolitisk rapport, (2011). *Likheter och skillnader mellan det aktuella läget*. s. 1-5
Tillgänglig på internet: <http://www.riksbank.se/sv/Press-och-publicerat/Rapporter/Penningpolitisk-rapport/>. 2011-11-10

Sveriges Riksbank, (2009:2). *Finansiell stabilitet*. Tillgänglig på:
http://www.riksbank.se/upload/Dokument_riksbank/Kat_publicerat/Rapporter/2009/FS_2009_2.pdf . 2011-11-12

Svenska bankföreningen, (2010). *Banker i Sverige, Faktablad om svensk bankmarknad*, s 3-16
Tillgängligt på: www.svenskbankforeningen.se. 2011-11-15

Svenska bankföreningen,(2011). *Banker i Sverige, Faktablad om svensk bankmarknad*, s 1-14
Tillgängligt på: www.svenskbankforeningen.se. 2011-11-10

Svenska bankföreningen,(2008). *Banker i Sverige, Faktablad om svensk bankmarknad*, s. 1-14
Tillgängligt på: www.svenskbankforeningen.se. 2011-11-14

#

Bilaga 1

Ekonomisk situation för de fyra största svenska bankerna 2006-2010

Handelsbanken Koncernen/ År	2010	2009	2008	2007	2006
Räntor, netto	21337	22000	19223	15608	14227
Summa intäkter	31296	32335	29890	27126	26347
Summa kostnader	-15018	-15220	-13229	-12368	-11505
Kredit förlust netto	-1507	-3392	-1605	-27	55
Rörelse resultat	14770	13727	15326	14732	14898
Kreditförlustnivå i %	0,10	0,21	0,11	0,00	-0,01
Primärkapital, % enligt Basel II	16,5	14,2	10,5	10,6	6,8
Nordeabanken koncernen/ År					
Räntor, netto	5159	5281	5 093	4 282	3 869
Summa intäkter	9 334	9 073	8 200	7 889	7 373
Summa kostnader	-4 816	-4 512	-4 338	-4 066	-3 822
Kredit förlust netto	-879	-1 486	-466	60	257
Rörelse resultat	3 639	3 075	3 396	3 883	3 808
Kreditförlustnivå i %	0,27	0,51	0,14	-0,2	-0,11
Primärkapital i %	9,8	10,2	7,4	7,0	7,1
SEB- banken koncernen/År					
Räntor, netto	16 010	18 046	16 940	14 101	12 463
Summa intäkter	36 879	41 575	38 063	37 080	35 607
Summa kostnader	-23 951	-25 198	-22 479	-20 169	-19 596
Kredit förlust netto	-1 837	-12 030	-3 155	-950	-562
Rörelse resultat	11 105	4 351	12 434	16 748	15 524
Kreditförlustnivå i %	0,14	0,92	0,30	0,11	0,08
Primärkapital i % enligt Basel II	12,8	12,8	8,4	8,6	8,2
Swedbank koncernen / År					
Räntor, netto	16 329	20 765	21 702	19 157	15 977
Summa intäkter	31 044	34 782	36 463	32 924	29 197
Summa kostnader	17 642	17 848	18 058	16 719	15 139
Kredit förlust netto	2 810	24 641	3 156	619	-205
Rörelse resultat	9 955	-9 461	13 819	15 586	14 263
Kreditförlustnivå i %	0,14	0,92	0,30	0,11	0,08
Primärkapital, i % enligt Basel II	11,0	10,4	8,4	6,2	6,5

DEFINITIONER

#

Avkastning: Enligt Riksbanken definieras avkastning som skillnaden mellan insatt kapital och värdepapper. Den årliga vinsten på ett värdepapper som förfaller är detsamma som den avtalade räntan.

Derivatinstrument: Enligt bankernas årsredovisningar definieras derivatinstrument som ett finansiellt instrument vars pris är kopplat till ett annat värdepapper.

Kreditrisk: Den risk som en bank tar om låntagarna inte kan återbetala sitt/sina lån.

Kreditförlustnivå: Kreditförluster i förhållande till ingående balans av utlåning till allmänheten och finansinstitut, exempelvis banker, samt leasingobjekt och kreditgarantier.

Nedskrivning: Det belopp med vilket en osäker fordran skrivs ned, då banken inte räknar med att få tillbaka detta.

Osäker fordran: En fordran som är oreglerad, eller för vilken andra omständigheter medför säkerhet om dess värde, och för vilket säkerhetens värde inte med betryggande marginal täcker både kapitalbeloppet och upplupen ränta.

Penningpolitik: Riksbankens agerande för att påverka räntenivån och indirekt penningvärdet.

Ränterisk: Riksbanken definierar ränterisk som en risk där värdet på olika värdepapper minskar på grund av att marknadsräntorna stiger.

Räntenetto: Bankens totala ränteintäkter minus totala räntekostnader.

Tillväxt: En ökning av BNP över tid.

Utlåningsränta: Ränta bankerna får betala den dag de lånar pengar av Riksbanken.

Företagsnamn

Handelsbanken– Svenska Handelsbanken AB

Nordea- Nordea AB

Swedbank- Swedbank AB

SEB- Skandinaviska enskilda banken AB